

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs betű sor egyenként 20 fillér,
minden következő 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 39.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvágy-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 27.

Elűzzük minden állásukból a szerbet.

(Háromezer olasz halott egy árunk előtt.)

Budapest, október 26. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Czartorysztól délnyugatra küzdő os. és kir. csapatok orosz lövészhad-
erők több támadását verték vissza, mely alkalommal két tisztet és öte-
száz főnyi légénységet elfogtak és egy gépfegyvert zsákmányoltak. Német ezredek
visszavetették ellenséget a délnyugati irányból Czartorysk felé vezető ut
mindkét oldalán. Ezen területen szövetséges csapatok tegnap összesen négy
orosz tisztet, 1450 főnyi légénységét elfogtak és tíz gépfegyvert zsákmányol-
tak. A helyzet egyébként északkeleten változatlan maradt.

Olasz hadszíntér:

A csata tegnapi napja előzőkhöz arányítva a doberdói fensikon levő
harcvonalon aránylag csöndesebben telt el, ellenben görzi és tolmeini hidfő-
állásainknál és a Tolmeintől északra a Krnig terjedő szakaszon rendkívül
heves harc folyt. Mindezek a harcok a támadó ellenség balsikerével vég-
ződtek. A Krnig az olaszok három előretörése tüzeinkben összeomlott. A
Mrzli-Vrh előtt ellenség egy éjszakai támadása meghiúsult. Délután különö-
sen élénk tűzérési tűz nagy haderőnek a tolmeini hidfő elleni újabb támadá-
sait készítette elő. Csapataink késő este, egy a Santa-Luciától nyugatra levő
magaslat, ma korá reggel pedig egy a Kozarctól északra levő hadállás
elleni újabb támadást verték vissza, ellenségnek legsúlyosabb vesztesé-
geket okozva. Az utóbb említett támadás kezdetéig fejlődött. A Desela
körül területre időnként dobpergésszerűen zúdult az olasz tűzérési tűz.
Egy, Zagore ellen irányított gyenge olasz támadást könnyű szerrel vertünk
vissza. Az ellenség Monte-Sabetino ellen, a mely előtt legutóbbi napokban
legalább 2500 embert veszített, tegnap már nem intézett támadást, de az
olasz tűzérési heves tűz alatt tartotta. Görz déli részébe is sok gránáthullott.

Este igen nagy számú ellenséges csapatok a podgorai magaslat ellen intézett
támadást. Az sem segített rajtuk, hogy mérges gázokkal felített bombákat
használtak. Véresen visszavertük őket. Tegnap helyenként át lehetett már
tekinteni a veszteségeket melyeket olaszok a doberdói fensik ellen intézett
támadásainál szenvedtek. Így egyik gyalogezredünk harcvonala előtt 3000
olasz hulla fekszik. A tiroli harcvonalon a Lafrun hadállás védelmezői a
száztizenhatodik számú olasz gyalogezred egy támadását utasították vissza.

Délkeleti hadszíntér:

A Visegrádtól keletre vonuló osztrák-magyar csapatok az ellenséget a
határig vetették vissza. Az ellenség soraiban szerb zászlóaljok mellett monten-
groiak voltak. Kövess tábornok hadseregének szerbiai északnyugati szögletében
előnyomuló os. és kir. csapatok a Koiubara felső folyásához közeledtek és Var-
jevohoz, a melyet a szerbek lovasságunk elől kiűritettek. Az Obrenováctól dél-
felé küldött osztrák-magyar hadosztályok eikeseredett harc után elragadták el-
lenségtől a Lazarevától délre és délkeletre levő erős magaslati állásokat. Né-
met csapatok az ellenséget Arangyelovácon túl űzték vissza. Topoiában és az
attól keletre fekvő magaslatokon osztrák-magyar csapatok átának harcban. A
Morava mindkét partján előnyomuló német hadsereg elfoglalta a Racától
északra fekvő szerb hadállásokat. A Klissura szorosától keletre levő Duna-melléki
földszalagban fekvő hegyvidéket az ellenségtől nagybárá megtisztítottuk. Itt
három, az ellenség által visszahagyott löveget találtak katonáink, ezek egyike
nehéz löveg. Hőfő tábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterel-
nökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren.

Budapest. (Hivatalos.) Október 24-én délután egy olasz repülő
Trieszt városa felett jelent meg és a nélkül, hogy tárgyakban kárt tett
volna, három lakost megölt és többet megsebesített. Alig pár órával később
repülőink Velencében vizionozták a látogatást, ahol éjjeli féltizenegytől
hajnali egy óráig gyors egymásutánban közép és legsúlyosabb kalibertű

Közeledünk Kragujeváchoz.

Berlin, október 26. (Hivatalos). A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Soucheztól északkeletre az ellen-
ség kézigránát támadásait visszaver-
tük. Október 24-iki harcokban a Cham-
pagneban Lemesniltől északra kiszö-
gellő szögletben állásunk mintegy
kétszázötven méternyi arevonalon át-
menetileg az ellenség kezére jutott.
Tegnap az ellenséget innen ismét
kiűztük. Öt tisztet és több mint egy-
százötven főnyi légénységet elfogtunk.
Lemesniltől északkeletre az ellenség
még egy kis német árkot megszállva
tart. Comberes magaslaton robbaná-
saink jó sikerrel jártak. A franciák-
nak Bois de Pretresben végzett rob-
bantásai eredménytelenek maradtak.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Az Illuxtól északra eső Illux sza-
kaszt ismét átletük. A Kasmirski-
majort, amelyet már tegnap elfoglal-
tuk, biztosan tartjuk.

Lipót bajot herceg tábornagy had-
csoportja.

Visszavertük az oroszok támadá-
sait, amelyeket Bohranovicitól keletre
és a Wygonoskoje tótól délre a ósa-
torna mentén levő hadállásaink ellen
intéztek.

Linsingen tábornok hadcsoportja.

Kuhlitól keletre (Czartorijsktól nyu-
gatra) október huszonötödikére virradó
éjjelen az ellenséges állásokat ro-
hammal elfoglaltuk. Az oroszok ál-
talános ellentámadása sikertelen
maradt. Tegnap tovább előre halad-
tunk. Ellenségnek négy tisztjét és
ezernégyszáz főnyi légénységét fog-
tuk el és tíz géppuskát zsákmá-
nyoltunk.

Balkán hadszíntér:

Visegrádtól keletre elértük a
Suha-Gora-Panosi magaslati vo-
nalat. Kövess és Galwitz tábornok-
ok hadseregeinek támadása jól
haladt. Palánkától délre a Raca
völgy északi lejtől birtokunkban
vannak. Tovább keletre elfoglaltuk
Markováot, Laotet és Kucevot.
Legutóbbi három nap alatt kilen-
százhatvan szerbet ejtettünk fog-
lyul.

Bojadjeff tábornok hadseregétől
újabb jelentések nem érkeztek.
Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterel-
nökség sajtóosztálya.)

bombákat vetettek le bőségesen és eredményesen az arzenálra, a villamos-sági üzem központjára, a pályaudvarra, néhány erődre és más katonai épületekre és számos helyen tüzvészt idéztek elő. Másnap reggel nyolc órakor egy tengerészeti repülőosztályunk újra támadást intézett Velence ellen, a hol még lánggal lobogott egy helyen az éjszakai bombavetés által okozott tűz. Az előbb felsorolt épületekre is dobtak repülőink eredményesen bombákat. Az ellenség két repülőjének az akció meghiusítására irányuló gyenge kísérletét a miénk puska-tüzzel legrövidebb idő alatt meghiusították. Mindkét vállalkozás alkalmával erős és heves tüzérési tűz alá fogták repülőinket, akik sértetlenül tértek vissza. — A haditengerészet parancsnoksága. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ötnegyed milliót jegyez a város a hadikölcsönre.

(Négyszázezer korona élelmiszerekre.) — A szigorú miniszter. — Ötödik közgyűlés öt hét alatt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 26.

Jó bortermés, kitűnő borárak, boldogan és jókedvűen gyűlnek össze a városatyák, hogy ismét közgyűlésezzenek. Már nem is mondhatja az ember, hogy rendez és havi ez a közgyűlés, mert öt hét alatt négyszer gyűléseztek tanácskozássra a törvényhatósági bizottság tagjai. Annymira beletűszesedtek az ülészekessekbe, hogy például Koromzay Frigyes, aki mint a műszaki bizottság most megválasztott tagja a legutolsó ülésen egész komolyan azt indítványozta, hogy egy ügyet vigyenek be a heti rendez közgyűlésre.

— En csak az újságokból veszek tudomást a város életéről — mondotta — és szent meggyőződésem volt, hogy minden héten tart a város közgyűlést. Annyi közgyűlési referáda, mint az aradi lapokban olvasható, más három városban sem található.

Az bizonyos, hogy a háború az autonómia életét illetőleg is csalódást okozott, mint annyi sok más tekintetben. Azt hitte mindenki, hogy a törvényhatósági élet össze fog zsongorodni, a semmire fog redukálódni. Nem is gondolt, sajnos, senki sem azokra a leküzdhetetlen nehézségekre, amelyeket önfenntartási küzdelmünk szülhet és ezért semmi sem történt előre, szervezetlenek vagyunk, a napnak és a nappal élünk, a felvetődő problémákat, mert nincsenek egyesítve az erők, megoldani nem tudjuk.

Holnap is, noha egymásután négyszer tartott ülést a törvényhatóság, tulajdonképen ott folytatja, ahol félévvel ezelőtt elhagyta. Panaszkodik és felír a kormányhoz. Panaszkodik, mert a háború második esztendőjében éppen úgy nem lesz tengeri Aradon, mint az elsiben nem volt és ismét azok az ijeszítő kérdések merednek ránk, lesz-e sertés, lesz-e zsír, mi lesz a liba tömésével, mi lesz a konflis lovakkal. Az igaz, hogy igaztobb kérdés, vajon holnap, vagy holnapután egyesülnek-e seregeink a bolgár sereggel? Azonban akármilyen szürke is ez a tengeri kigyó természetű tengeri ügy, mégis nagy dolognak kell lennie, ha a miniszter azzal fenyegetődzik, hogy ha a város a rája kirótt 120 vaggont be nem szállítja, akkor a törvényhatóság számlájára 6 fogja beszerezni másutt.

A tanács nem akarja kiadni, az eddig rekivált 76 vaggont sem akarja elengedni, sőt a tavalyról itt rekedt 11 vaggont is kéri, sőt mindezek tetejébe még négyszázezer korona folyószámla kölcsön felvételét kéri, hogy tengerit és egyéb élelmiszert vásárolhasson.

Az aradi pénzügyteléktől kért ajánlatot a tanács és ma délután előbb a pénzügyi bizottság, majd nyomban utána a holnap köz-

gyűlést előkészítő tanács, aki Variassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést, foglalkozott a kölcsön kérdéssel. Ajánlott az Aradi Első Takarékpénztár: 1916. november elseián visszafizetendő folyószámla kölcsönre az Osztrák-Magyar Bank váltó kamata felül 1 és fél százalékot kér, az Aradi és Csanádi Gazdasági Takarékpénztár a jegybank lombard kamata feletti egy és fél százalékot kér, a Megyei Takarékpénztár a jegybank jelenlegi lombard kamatlábra, 6 százaléka mellett adja a kölcsönt, végre a Polgári Takarékpénztár a jegybank váltó kamatlábra felül egy és fél százalékot, tehát 6 és fél százalékot kér.

Az ajánlatok tárgyalása előtt Kilyényi János főszámvevő kért szót és azt javasolta, hogy a törvényhatóság ne vegyen a bankoktól kölcsönt, mert a városi alapoknak sok felesleges pénzük van és eme tőkék a takarékoknál kevesebbet kamatoznak, tehát a város is olcsóbban veheti igénybe. Ezzel egyúttal a bevásárlandó élelmiszer is olcsóbbá válik. A pénzügyi bizottság, abban a reményben, hogy a bankok nem görditenek akadályt a felmondandó városi pénzek folyósítása alá, amely a közönség élelmézésére lesz fordítandó, azt javasolja, hogy az ajánlatok mellőzésével az alapoktól kérjen kölcsönt a törvényhatóság.

A tanács is elfogadta ezt a javaslatot és a közgyűlésnek ilyen értelemben előterjesztést tesz.

A hadikölcsön jegyzésre felveendő bank kölcsön kérdésében készült pénzügyi bizottsági javaslatot azonban nem fogadta el változtatlanul a tanács. Elég indokolatlanul csak kétszázötvenezer koronával emelte fel a jegyzendő összeget. A hadikölcsön a legjobb tőkebefektetés, még ha kölcsön veszi is a város a pénzt és végre is a városnak a köteleessége, hogy minden erejét megfeszítve példaadón tegyen eleget hazafias köteleességének. Sokkal szegényebb városok jegyeztek 3-4 milliót, Arad sem tett eleget azzal, hogy csak egy millió kétszázötvenezer koronáért vásárol kötvényt.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál, amely rendkívül méltányos ajánlatot tett, jegyez a város egy milliót, míg a kétszázötvenezer koronáért a Központi Takarékpénztárnál vásárol a város hadikölcsönt. Ez utóbbi pénzügyteléktől — mint megirtuk — 4½ százalékot kér a kölcsön után 1916. október végéig, míg 1917. január elseje után a jegybank váltóleszámitolási kamatlábat számítja. A tanács egyik másik tagja hangoztatta, hogy a város jegyzése kevés, de a polgármester véleménye kapott többséget és a tanács nem emelte fel az összeget. A közgyűlés határozatát azonnal végre hajtja a polgármester.

A városi tisztviselők hadi előlegét eddig részletekben fizette ki a pénztár, mert a közgyűlés azt hitte, hogy így segít rajtuk. A tisztviselők azonban jobban tudják, hogy mi fáj és azt kérték, adja ki a törvényhatóság egy összegben a pénzt, mert így legálább látszaja van. A tanács pártolón terjeszti a kérelmet a közgyűlés elé.

A nyugdíjas tisztviselők tüzfát akarnak vásárolni a várostól. A tanács ezt javasolja a közgyűlésnek, hogy amíg a készlet tart, addig a nyugdíjasoknak is juttasson olcsó fát, de csak úgy, hogy előbb a szolgálatban állók igényeit elégítik ki.

Két érdekes elvi kérdésben kell döntenie a közgyűlésnek.

A tanács az írógép kellékek szállítással a Bloch H. és fia céget bízta meg. Mint ismeretes, az történt a versenytárgyalás alkalmával, hogy a cég küldönc, egy tizenkét éves fiú, elbámészkodott az előszobában és nem adta be a zsebébe volt ajánlatot. Mikor már a Holló és Cziffer-cég ajánlatát felbontotta a gazdasági szék, vették észre, hogy a fiú künn van és a versenytárgyalást várja. Lócs Rezső helyettes polgármester átvette a lezárt borítékot és a történeteket bejelentette a tanácsnak, aki elfogadta azt és mint olcsóbbat az említett céget bízta meg a szállítással. A másik pályázó megfeleltette a közgyűléshez a tanács végzését és ez a felebbezés elutasítását javasolja.

A színházi reklámfüggöny bérlői, Czailer és Glück-cég kéri, hogy engedje el a város az 1200 korona évi bért, mert a háború miatt senki sem hirdet. A tanács hosszú vita után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a háború olyan vis major, amelynek következtében mindkét szerződés fél kénytelen a károsodást viselni és ezért a bérösszeg felének elengedését javasolja.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Berlin. A svájci lapok jelentik, hogy a harmadik olasz offenzíva, amelyre az olaszok hetek óta készültek, szintén csődöt mondott. Az olasz veszteségek óriásiak, az összes hadtestek elvesztették ötödrészüket.

Pétervár. A Novoje Vremja szerint a németek nehéz ágyukkal összelótték egész Riga városát. A város eleste már legközelebbre várható, de az oroszok semmitéle használható anyagot nem hagytak hátra.

Konstantinápoly. A kamarában Hussein Dsahid alelnök Wagenheim báró német nagykövet elhalálzásáról emlékezett meg s a kamara sajnálattal vette tudomásul a diplomata elhalálzását, aki a német-török szövetség létrehozatala körül nagy szolgálatokat tett. A mély gyász jeléül az elnök fél órás szünetet rendelt el. Szünet után a kamara 128 szóval 25 ellen Hadszi Adilt választotta meg a kamara elnökéül. Az új elnök a brüsszeli kerület képviselője, s ezelőtt drinápolyi váli volt.

Páris. A milanoi Secolo párisi tudósítója most tért vissza római útjáról. Rómában egy jól értesült politikussal beszélt, aki kijelentette, hogy Viviani francia miniszterelnök szenátusi beszédét általában félreértették Olaszországnak a balkáni akcióban való részvételét illetőleg. Olaszország nem tett ígéretet expedíciós sereg kiküldésére vonatkozólag, sem pedig flottájának a bolgár part blokádjában, lövetésében való részvételét illetőleg. Mindössze aziránt tett ígéretet, hogy kereskedelmi tengerészete a Szalonikiben való angol-francia part-raszállításoknál fog segédkezni. Olaszország is szállított volna partra Szalonikiben csapatokat, ha azt a viszonyok megengedték volna.

Megrongáltak a bolgárok minden szerb vasutat.

(Katonai főlényünk napról-napra növekszik. — Görög kezében van a szerb államkincstár.)

— Távirati tudósítás. —

Zimony—Szófia—Athén, okt. 26.

Visszatérhet Zimony lakossága.

Zimony. A kormánybiztos közli, hogy a város loyális lakossága visszatérhet. A görögkeleti szerbek még nem mehetnek vissza a városba.

Seregeink bevonultak Arangyelovácsba.

Bécs. Csapataink elfoglalták Arangyelovácsot. A Topla irányába menekülő szerbeket üldözzük.

Elfoglaltuk Kládovót.

Bukarest. A szövetségesek elfoglalták Kládovót. A városba elsőnek magyar huszárság vonult be.

Pirot várát körülzárták a bolgárok.

Berlin. A Lokalanzeiger jelentí Szófiából: Pirot vára eleste előtt áll. Minden oldalról körülzárván a vár sorsa a legrövidebb időn belül eldől, miután a védelmezőknek sem élelmiszerük, sem municiójuk nincsen. A szerb veszteségeket eddig 26.000 emberre becsülik.

Védje az entente Makedóniát.

Amsterdam. Egy szerb tiszt kijelentette, hogy Szerbia mostani feladata az, hogy az osztrák-magyar német és török seregek egyesülését megakadályozza. Szerbia ezt a feladatát teljesíti is, de ennél fogva Makedóniát nem védheti. Ez az entente kötelessége.

Hogyan foglalták el Üszküböt.

Zürich. A „Giornale d'Italia”-nek jelentik Athénből: A bolgárok makedóniai offenzívája gyorsan halad előre. Üszküb elfoglalását heves harcok előzték meg. A szerbek m. kacsul védelmeztek a várost. A bolgárok először a Vardar-folyó keleti partján lévő városrészt szállották meg, miután az ottani erődítéseket szuromnyomással bevették. A szerbek még ezután sem adták fel Üszküböt, hanem nyugati részét rendkívül erős utóvédekkel tartották. Egyes utcákban aknákat raktak le, amelyeket azonban a bolgárok idejekorán fölfedeztek és felrobbantottak. Amikor a szerbeket kivetették a város nyugati részéből is, a délnyugatra lévő magaslatokra vonultak vissza, ahonnan órák hosszáig bombázták a bolgár hadseregtől megszállott várost, míg végre áttegyeztetik elhallgattatták. A szerbek az Üszküb—monasztiri vasuti vonalon lévő Orman felé vonultak vissza.

Nagy hibát követett el a szerb hadvezetőség.

Kopenhága. A „Politiken” írja: A szerbek helyzete pillanatnyilag a bolgárok támadása folytán látszik töképpen veszélyeztetettnek. Azáltal, hogy a bolgároknak már több helyen sikerült a szaloniki—nisi vasuti vonalat elvágni, fenntarog a veszély, hogy a bolgárok, mielőtt még az entente sere-

gei a szerbek segítségére megérkezhetnek, oly módon megrongálják a fő vasuti vonalat, hogy azt többé a hadjárat folyamán használható állapotba nem hozhatják. Ennek a körülménynek az egész szerb hadjárat kimenetelére döntő betolyása lehet. A szerb hadvezetőség a többi között azt a nagy hibát is elkövette, hogy az entente gyors tegyveres segítségére számítva, túlságosan meggyengítette a bolgár frontot.

Kapkodás az entente taktikája.

Stockholm. A „Stockholms Dagblad” katonai munkatársa a balkáni harotér helyzetéről a következőket írja:

Ideérkezett jelentésekből a katonai kritikus könnyen áttekinthető képet alkothat a központi hatalmaknak a szerbek ellen megindított hadműveleteiről. Látnuk és megértjük, hogy mit akar a német és osztrák-magyar hadvezetőség. Egészen másként áll azonban a dolog az ententenél, ahol nagy a kapkodás és a katonák egyéni bátorsága mellett szembetűnően hiányzik az egységes vezetés.

A központi hatalmak célja az, — ebben minden hír megegyezik — hogy a régi Szerbiában összpontosított szerb főhadereőt körülkerítse és megsemmisítse. Az északról előretörő seregek a Morava mentén Kragujevac irányában nyomulnak előre, a mely város a szerb hadsereg készletének főgyűjtőhelye. A bolgárok viszont az 1913-ból ismert utakon nyomulnak be gyűlölt ellenségük országába és egyrészt Knyazsevácot át Nis irányában, másrészt Zajecvár felé mennek. Knyazsevác elfoglalása nagyfontosságú lesz a bolgároknak nézve, minthogy innen kitűnő utak vezetnek ugy keletre Krusevac irányában, valamint Nis felé.

Eltekintve számbeli főlényüktől, a német és osztrák-magyar csapatok kiváló tűzértségük révén is túlsúlyban vannak a szerbekkel szemben. A szerbek is kiemelik jelentéseikben, hogy ellenfeleik rengeteg számú 10 és feles ágyúkkal rendelkeznek és kétségbeesetten emlékeznek meg a 30 és feles mozsarak jelenlétéről, a melyekkel szemben a szerb tűzértség tehetetlen.

A megkerülés fenyegető veszélyének dacára, a szerbek energikusan védik minden talpalatnyi területüket. Hogy abban bíznak-e, hogy mégis elbírják húzni a defenzívájukat addig, amíg az entente csapatok megérkeznek, vagy csak a Kragujevacban összegyűjtött óriási hadikészleteiket akarják megmenteni, ez még bizonytalan. Bizonys azonban, hogy ha a segítséget akarják kívárni a makacs védelemmel, hamarosan meg kell változtatniuk taktikájukat, mert a Szalonikiban partraszállított ententesereget a bolgárok teljesen elválták az északon operáló szerb seregtől. Valószínű, hogy az entente segítő csapatai csak Bulgária ellen fognak operálni és pedig valószínűleg a Struma és a Felső-Bregalnica mentén.

Olaszország és Oroszország tervezett segítségéről igen kevés szó esik. Egy Albániában partraszállított olasz seregnek sok hátra volna szüksége, hogy a harcokban aktív részt

vegyen, az orosz csapatoknak bolgár parton való kihajózása pedig igen valószínűtlen.

A központi hatalmak katonai előnye a Balkán-félszigeten napról-napra növekszik és Mackensen neve biztosíték arra, hogy a nyert előnyöket a legjobban fogják kihasználni.

Részletek Dedeagacs bombázásáról.

Szófia. Dedeagacsnak, a nyílt bolgár városnak bombázásáról az alábbi részleteket jelentik:

Szemtanuk elbeszélése szerint e hó 21-én déli egy órakor nyolc nagy és tizenkét kisebb hadihajó jelent meg a kitűtő közelében. A még el nem távolított lakosságot a bombázás ebédidőnél lépte meg; gyalog menekültek Feredjik felé, az ellenséges hadihajók gránátjaitól üldözve.

A bolgár csapatok elfoglalták előre elkészített lövészárkaikat. Az ellenség a bombázás dacára nem tett kísérletet a partraszállásra. A bombázásnak kevés emberélet esett áldozatul, a partmenti épületekben azonban jelentékeny kárt okoztak az ellenség gránátjai. A vámhivatal épülete és a raktárhelyiségek súlyosan megrongálódtak.

Nem használnak a bolgárok dum-dumot.

Szófia. (Hivatalos.) Szerb helyről vádak röppennek szét a bolgár hadsereg ellen, hogy a bolgár csapatok a szerbekkel vívott harcokban dum-dum lövedékeket használnak. A bolgár vezérkar a leghatározottabban visszautasítja ezeket a vádakot. A bolgár hadseregnél ilyen lövedékek használata szigorúan tilos és a bolgár katonák nem is vétenek ezen tilalom ellen, amit ellenségeinket illetőleg éppen nem lehet mondani.

Feltartóztatták a görögök a szerb kincseket.

Páris. A Temps jelentí Athénből: A florinal prefektus azt táviratozta a görög kormányának, hogy a szerb levéltár, a nemzeti bank aranykészlete pénteken Florinába érkezett, hogy onnan Monastirba továbbítottassék. Monastirba érkezett értesítés szerint a levéltárt és aranykészletet feltartóztatták és most görög katonák őrzik.

Levélváltás a görög és bolgár király között.

Szófia. A Nowoje Vremja szerint a görög király újabb levelet küldött a bolgár királynak. A levélváltás az entente körében élénk aggodalmat kelet.

Görögország nem tárgyal Bulgáriával.

Athén. Félhivatalosan megcáfolják azokat a híreket, amelyek szerint a görögök szerb területet szállottak volna meg és hogy Görögország és Bulgária között tárgyalások folynak.

Romániába menekülnek a szerbek.

Bukarest. Eddig hétezer-nél több szerb érkezett román területre.

Románia elutasította az entetét.

Amsterdam. A Telegraf jelentí Rómából: Románia az entente javaslatát elvileg visszautasította.

Kopenhága. Az „Exchange Telegraph” jelentí Rómából: Románia a négyesszövetségnek legutóbbi ajánlatára teljesen elutasító választ adott és kijelentette, hogy a román semlegesség feladásáról csak akkor tárgyalhatnak tovább, ha az entente legalább 400.000 emberrel lép fel a balkáni harotéren.

Botrányba fulladt a bukaresti russzofilek nagygyűlése.

(A kormány erélye megtörte Románia belső ellenségeit.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, október 26.

Tegnap volt a föderalista uniók régóta hirdetett nyilvános nagygyűlése, a melyen többnyire pénzén vásárolt közönség vett részt. Minthogy a vezetők a fősúlyt az utcai tüntetésre helyezték, a gyűlés alig egy óráig tartott, mire a több száz főből álló tömeg a gyűlésteremből Bukarest főutcájára, a Calea Victoriei-re vonult.

A menet élén karonfogva haladtak Filipescu, Take Jonescu, Nicu Xenopol, Lucaciu László, Delavrancea, Istrati. A kormány a rend fenntartására rendőri és katonai készenlétet rendelt el, a mely a Nemzeti Színháznál elállta a tüntetők elől az utat, a mely a királyi palota felé vezet. A tömeg, a mely nemzeti dalokat énekelt, ekkor, a nélkül, hogy a katonasággal összeköttetés történt volna, megállt. Filipescu, Jorga, az erdélyi Drumariu és Mille Konstantin a konzervatív klub erkélyéről beszédeket tartottak, a melyben hangsúlyozták, hogy szegyen, hogy a hadsereget, a melynek hivatása a magyarok ellen masírozni, a románok ellen használják fel.

Filipescu lekiáltotta az erkélyről, hogy a tömeg menjen a királyi palota elé és figyelmeztette a lent állókat, hogy megfogadják, hogy a szuronyokon keresztül előre fognak nyomulni. Alulról visszakiáltották neki:

— Jöjjenek le az erkélyről és kezdjék meg maguk!

Közben az erkélyről fáklyákat dobtak a tömeg közé.

Minthogy a vezetők a tömeget nem engedték hazamenni s minduntalan újra összejűjtötték, a katonaságnak közbe kellett lépnie, majd revolverlövés hangzott fel. A Filipescu-felé klub erkélyéről egymás után re-

volverlövés-k dördültek el. A szomszédos házak ablakaiban s az utcán levő közönség, a mely nem tartozott Filipescu-khoz s a botrányos viselkedésen mindjobban megütközött, erélyesebb intézkedést követelt a rendőrségtől és katonaságtól. Filipescuék ekkor látva, hogy minden erőlködésük hiábavaló, rövid ideig tanácskoztak, hogy mit tegyenek. Végül közölték híveikkel, hogy bizottságot menesztettek a király elé s a míg újabb határozatot nem hoznak, maradjanak együtt.

A bizottság Filipescuból, Take Jonescuból, Istratiból és Delavranceából meg is alakult s elment a királyi palotába, a hol írásban kérték kihallgatást. A kérésüket azonban nem teljesítették, mert mint később kitűnt, a király nem is volt a palotában.

A bizottság visszatért a klubba, majd újra a hívek közé veyült, egy ideig tüzeltek még az embereket, de éifél felé a hiábavaló ordításban kimerült emberek széteszlottak a nélkül, hogy legfőbb vágyukat, a királyi palota előtt való tüntetést megvalósíthatták volna.

Az egész tüntetés alatt Bratianu miniszterelnök a kormány több tagjával a belügyminisztériumban tartózkodott, ahol átvette a jelentéseket s a legnagyobb nyugalommal adta ki utasításait. Még az este folyamán a miniszterelnök kihallgatásra ment a királyhoz és részletes jelentést tett neki a tüntetésről, amely távolról sem volt olyan, a milyennek terveztek.

Hivatalos jelentés szerint a tüntetés során tizen megsebesültek; Zilberger tizennyolc éves kereskedelmi alkalmazott, akinek a tüntetés alkalmával szuronyval átfúrták a tüdőjét, a Coltea-kórházban meghalt.

a kiváló svéd színész, a csábító szerepét alakítja. Karakterisztikusan csinálta meg érdekes figuráját. Különösen a rendezés az, ami ezen a képen a legkiemelkedőbb s leginkább figyelemre érdemes. A Ghetto különös levegőjének eseményei stilszerűen jutnak kifejezésre a színes, sok melegséggel és drámai érzéssel megrajzolt szíjében. Szerdán és csütörtökön mutatja be az Apolló ezt a nagyszabású képet új haretéri sorozattal egy műsoron.

* Busoni világhíres szonátája a Vörös Kereszt szombati hangversenyén. A Vörös Kereszt szombati hangversenyének két nagyszerű művésze: Telmányi és Vas az irántuk megnyilvánuló érdeklődést azzal akarják honorálni, hogy a koncerten az újabbkori hegedűszongora szonátairodalom egyik leg hatalmasabb alkotását: Busoni Ferruccioinak 2. (émoll) szonátáját mutatja be. Azt hisszük Arad egész zenekedvelő közönsége igyekszik megragadni ezt a ritka alkalmat egy ilyen nagy művet, ily két kiváló művész tolmácsolásában hallani. A részletes programot holnap közöljük és a két művész szólószámai közt Chopin egy balladája, Paganini Boszorkánytánca szerepel s mindez együttvéve igazán ritka élvezetek ígérkezik.

Minden ötven koronás kötvény
jegyzése egy-egy csöpp, me-
lyekből milliárdok lesznek a had-
sereg számára. :: ::

Arad kárpáti falvat épít fel.

(Társadalmi gyűjtőakció a háboruban hontalanná lettekért.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 26.

Ma délután a törvényhatósági bizottság meghívott tagjai a városbába tanácsstermében értekezletre gyűltek össze, hogy az elpusztult kárpáti falvak felépítéséért akciót kezdjenek Aradon is. Az értekezletet Varjassy Lajos polgármester elnök nyitotta meg s rendkívül lendületes, szép szavakkal mutatott rá arra, hogy Arad városának most legszentebb kötelességét kell teljesítenie s nem szabad egy polgárnak sem elzárkóznia e jótékony mozgalom elől.

— Arad városa — mondotta a polgármester — soha sem vonta ki magát a jótékony mozgalmakból. Most is teljes erővel karoljuk fel ezt a szép eszmét s biztosra veszem, hogy anyagi erejéhez mérten a város minden polgára most is meg fogja hozni áldozatát.

A polgármester végül azt proponálta, hogy az elpusztított kárpáti falvak felépítésére, „Aradfalva” létesítésére elsősorban társadalmi jótékony mozgalom induljon meg, amely intenzívebb és szélesebb körű legyen minden eddiginél. Minden polgárt külön szólítsunk fel az adakozásra, indítsunk gyűjtéseket az összes iskolákban, a gyermekek, a tanulók figyelmeztessék szüleiket. Ha aztán ez a társadalmi gyűjtés befejezést nyert, az értekezlet tegyen jelentést a törvényhatóságnak, amely a gyűjtött összeget a szükséghez képest ki fogja egészíteni.

Müleik Lajos dr. a polgármester indítványával szemben azt tartaná célszerűbbnek, ha a törvényhatóság járna elől jó példával előlbb a törvényhatóság szavazna meg nagyobb összeget a szép célra.

Nemess Zeigmond dr. a polgármester indítványát pártolta. Kifejtette, hogy ha előlbb a törvényhatóság szavazna meg nagyobb összeget, ez a társadalmi mozgalmat gyengítené, mert arra hivatkozhatnának, hogy a város már amúgy is adott a célra.

— Aradnak kell előljárni e mozgalomban, — mondotta — Aradon kell a legtöbb pénznek egybegyűlni. Arad ama kevés városok közé tartozik, amely a háboru terheiből nem érzett semmit, amelyet még közvetve sem tenyegtetett ellenség. Ha minden ember vagyonának felét áldozná is fel erre a célra, még az sem volna sok, nem róná le ezzel adóját azokkal a falvakkal szemben, amelyek feltartóztatva az ellenséget, elpusztultak.

Adler Andor is a polgármester indítványát pártolta, uzyszintén Fényes Dezső, aki azt proponálta, hogy elsősorban a háztulajdonosokat szólítsák fel, sőt szorítsák az adakozásra, mert a Felvidéken a háztulajdonosok voltak azok, akik a legtöbb kárt szenvedték.

Az értekezlet egyhanguan fogadta el Varjassy Lajos elnöklő polgármester indítványát s a polgármester propositiójára gyűjtőbizottságot küldött ki, amelynek elnöke Kovács Vince kulturatanácsnok, tagjai pedig Fábry Sándor dr., Adler Andor, Avarfy Ferenc dr., Bing János, Domány József, Fényes Dezső, Faragó Rezső, Goldschmidt Sándor, Hehs Béla, Hehs Vilmos, Kneffel Lajos, Kosztka Emil, Mülek Lajos dr., Neuman Adolf báró, Neuman Dániel báró, Nemess Zeigmond dr., Ottenberg Tivadár, Párecz Béla dr., Priegl István dr., Stauber József, Vizer Lajos, Zerkovitz Rezső, Szabó Albert, Gutjahr Mihály, Heinrich Sándor, Raicu Sebő, Natlland Bernát, Ring Géza, Zubor Andor és Visy Ferenc.

Kovács Vince megköszönve az értekezlet bizalmát, direktívákat kért a gyűjtést illetőleg. Az értekezlet úgy határozott, hogy gyűjtőleveket bocsát ki, amelyeket elsősorban a háztulajdonosoknak fognak elküldeni, továbbá minden egyes pénzintézetnek s felkéri a sajtót, hogy a mozgalmat a legszélesebb támogatásban részesítse.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: „Lyon Lea” színjáték.

Csütörtök: „Lyon Lea” színjáték.

Péntek: „Gyöngyvirág kis szony” operett-ujdonság elsőszor.

Szombat: „Gyöngyvirág kis szony” másodszer.

* A színház hírei. A hét ujdonsága. Köpf Kálmán és Bajthay Mihály dr. operett ujdonsága a „Gyöngyvirág k. a.” próbái foglalja le minden idejét a társulatnak, lázas készülődés minden vonalon, színpad, táncsterem, szabó műhelyben egyaránt. A szereplők is legnagyobb kedvvel iparkodnak a két magyar szerző első alkotását diadalra vinni. A „Gyöngyvirág k. a.” nak pompás mulattató szövegét írta Bajthay dr., zenéjét szerzte Köpf Kálmán, az operettett a nyáron a fővárosi színházban mutatták be először, ahol a sajtó egyhangúan a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az operetről. Az ujdonságban a társulat egész operett szemlélyzete részt vesz. Főszereplők: Váradi Marwit, Horváth Mici, Benkóné, Járai B., Győző, Barics, Várnai, Kertész, Járai S., Polgár.

* Ghetto-történet az Apolló műsorán. (Az örök átok.) Még az Apolló szenzációs műsorzámaiból is kiemelkedik „Az örök átok” című dráma, amely a Ghetto világából hoz elénk izgalmas, idegeinkre fekvő történetet. A zsidóleányt elcsábítja egy keresztény fiatalember s a leány régi imádója bosszút áll a csábítón. Faj gyűlöletének egész izzásával meg akarja torolni a bünt ezen az emberen s bár belepusztul, élete immár egyetlen célját kiviszi. Richard Lund, a Svencaka-gyár drámai művésze,

Ivangorodtól Belgrádig.

(Egy kórházzvonat aradi orvosának feljegyzései.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 26.

Elijött az örök változás. Az ősz lassan lehulló, imbolygó sárga levelekkel int fájdalmas bucsút az elparázzlott, véres nyárnak. Közeli a természet fehér halála megint. Ködlő fehérségek szállnak a völgyben, felkuszának a hegyre, elterülnek a rónán s mint vulkánokat bírják lassu füstölgésre a hideg hegyormokat. A déli napon eltakarodik róluk a fehér köd s a magas ormokon immár ott világol a vékony, fehér hólepel. A völgyben fáradt, elhaló mosoly a déli napsugár és lassu, meleg könyezés a lehulló, szállongó falevél, amely beborít rozsdás, sárgás vörössével idefenn a galíciai Kárpátokban sok mindent. Zizzenő pergéssel hull le az egyik meghalt levél a másikra, elsodorja, halomra gyűjti őket a szél, mint kis sirbalmokat, melyekből a száraz faág, mint félrebillent sarkerecszt nyulik fel. Oldalt gyorsan rohan mellettünk a tájak őstörténelme, időtlen idők geológiája, az öreg föld feltárt titkai. Szürke trachit, sötét basalt sziklák, fantasztikus gneisz rétegek átmetsetei nyulnak a magasba a hegyerdőig. És az időgép berreg és megyünk előre, míg a szükség, vagy a tompult, majd egyre erősödő ágyudörgés meg nem állít. Mellettünk a megszokott kíséret, tűzértség, munició, páncélvonat, train, felettünk kattogás, előttünk a hegy felett nagy távolban szétporló apró füstfelhők. Az eső kezd cseperegni és egy gubbasztó, fázós katona kiált át a szomszéd transzport vonatról.

— Hová mennek kelmetek?

— Maguké' komám, — szól a lakonikus válasz.

A vonat idegesen tovább rohan és sejtelmes zakatolással simul belé a felettünk bonyolító hideg felhő-harangba.

(Ivangorod.)

A hideg őszös délutánon haragosan zajlik a zavaros, zátonyos Visztula. A négyszer megtört hullámot képező óriás méretű vashid őszszorobanva vonaglik a hullámostromolta légtörőkön és a vaspillérek között vékony karfájú imbolygó hidálás bukkál, kuszik alá és fel, míg átér a tulsó partra. Az első törtek rajta előre a kietlen orosz síkságok felé, Baranow felé, Breszt-Litovszk felé. A rettenetes napokat látott rohanó hullámok közül szabályos sorban emelkednek ki a fenékre robbantott monitorok fehér olcsódesült kéményei, a megtépett, szilánkos hajóbordák, a vízhalál örvényövezte kísértetes mértföldkövei. A messzebbre levők már alig különböztethetők meg az alkonyatban a körülöttük uszálló, vijjogó sirályoktól. A Visztulát még két hid ivali most át Ivangorodnál. Az acél vasuti hidon még rajta vöröslök a gyári festék, hangyabolyszerű kavargó csukasszürke emberömeg nyüzsgő, mászik, kalapál, tur rajta, még alig tizenöt méter hányzik a közepén és egy pár óra múlva beláthatatlan hosszú szarvanyek robognak át a vasvázon csapataink után. A fehér, széles fahidon igyekszünk a másik partra a misztikus, egykor bevehetetlen hírű földvár sáncái közé, hol a K-s hadcsoportnál kell jelenkezünk. Reménytelen igyekezetnek látszik először az átutás, szemben orosz fogoly transportok, vezérkari autók, mellettünk nehéz, német lovasság, honvédtüzer, magyar baka, esattanó bakancsu tironi népielkelő forr, kavargó egymás hegyén, hátán. A kigyuló ide-oda táncoló, tüstölő faklyafények rejtlemesen világítják meg a Bábéli hidat és a sötét folyón reszketve tükröződik vissza a háboru vérvörös lobogása. Lassanként mégis átmacskázik az ember a tömegben, megáll, kis rés nyilik előtte, hirtelen előre ugrik, valamilyen járművi alkalmatosság mögött

tesz egy pár apró lépést, aztán egy páncél auto két kereke között kuszik előre, vigyázva, hogy a népvándorlás homályos összevisszasága hátra ne taszítsa. A hid tulsó végén a tömeg, mint a medréről kiöntött folyam elterül, szétmorajlik.

Szétrobbant várszerű beton fortok, homályos romok, esonka ágyuárnyak között jutunk a sötétlésben egy nagy mozaik elé. Apró lámpás megvilágította kazamata bejáratánál áll szétárt karokkal egy karinges orosz szent, Ivangorod mennyei védnöke s a hol a gloriás, áhítatos vén kezébe simul a serleg és a feltárt könyv oyrill betűi aranylanak, fehér szalag fut a képen keresztül s rajta a felírás: k. u. k. Feldspital. — A szent szelíden mosolyog alá a derekára pingált uj cingulusra. — Előtte a kis térségen elhagyottan áll az orosz fekete-fehér f-várta, belőle felhalmozott rozsdás orosz szuronyok maradn ki. A haidan orosz készleteket rejtő kazamatak, lünettek ki vannak égve, a sokat érő tartalmuk, mint egy halom omlatag hamu fekszik a földszint padlóján, az átégett emeletről felhoz tapasztott fészekként mered le a fennragadt csupasz vaskályha. A sánc tetején a villanvos reflektor intenzív fehér fénye világít be egy pillanatra az ölnyi résen, a harminc és felesein közbeszólásának nyoma. A rettenetes hatású ostromágyuk tüze kétszáz méterre is elvitte a több mázsás vasbeton felőt, odáig szétrobbított butordarabok, vörös téglatömbök fedik az utat. Az erődítések közt meghuzódó ligetek jubartáinak törzsei egymásra dőlnek. Az aszott, zörög lombkoronák között haidan békésen megülő, most a légnymás letépte varjúfészkek a fekete madarak váraival együtt szétduvva hevernek számszámra a törmelések között.

A sáncok mögött már a mi beláthatatlan mennyiségű készleteink vannak felhalmozva. Hatalmas acétylen fények lobognak bele az éjszakába. Egig érő zsákhegyek, ládatömbök közé furakodik be a tábori vasut és nagy tömeg katona hord, mér, osztályoz, ki s be vagoniroz, kiabál. Patkócsattogás, szekérvikorogás, sipolás, füttyülés, löbbizató gyűzés hallatszik össze-vissza. Az egész koncertet, mint valamely politonális orkesztert egy jegegyefa tövében felállított emelvényről dirigálja egy számvető főhadnagy. A kezében not sz, jegeyz, mindenki elvonul előtte és számokat diktál. Valakit megkérdek a katonák közül.

— Hol van Ivangorod városa?

— Nincs, csak volt.

— Hol volt hát?

Tételeva mutatás egy irányban, a hol a holdfényben alacsony falak körvonalai tünek fel a távolban. A látomány felé megyek gránát gödrök, katonasírok szegte, régi véres rosvok tarkította, megtépett fasoron keresztül. — Már a falak között járok, mintha Pompeji és Herkulánum ása:ag utcáit rónám. A házak falai derékig érnek. Ilesztő esendesség, elköltözött élet. Egy állat, egy bogár nincs a falak között és a falakon kívül. Mindenütt a halál nagy, hangtalan ese dessege, az ür és a házak közé vékony köd ömlik le a levegőből, a háboru hideg, őszti finom látása.

(Radom.)

Egymásután többször került orosz és osztrák magyar kézbe. Valahogyan ügyes tojástáncot járhatott, türelt és kacérkodott mindkét ellenséggel. Mindkettővel mondom, mert hiszen egy virágzó városnak a védőserege is ellenség lesz, ha kiüzetve ismét foglalnia kell, össze lönie, megsemmisítenie a saját véreivel együtt az odavereedett ellent. Radomban a kivonuló és már dulti, fosztogatni kezdő orosz sereg vezetőinek lábai elé a lakók mértéketlen kincseket hordtak, hizelegva könyörögtek és a város kikerülte sátmát, sértetlen maradt. Most a mi kezünkben van mindenestől és látszólag velünk szimpatizál a nagy kormányzóság székhe-

lyének minden lakója. Nagy rend honol mindenfelé, az utcák tiszták, a házasárok lámpái szendben kivilágítva tájékoztatják a mellékutcák gyér világában az embert, a csinos pavillonokkal, szobrokkal tarka park utain frissen el van seperve és halomba gyűjtve az ősi lombhullás és a fűtoca villamos ivgömbjei élénken szórják tejfehér fényüket. Az üzletek mind nyitva és a város népe most a szép csillagos estén a fűtoca korzóján élvezi a békességet. Érdekes most es a korzó. A sőtálló közönség civilekkel, ritkán vegyes német és osztrák-magyar katonák, szőrös baretű, fehér harisnyás, selyemszín kaffianos pájesszes zsidók, aztán gyerekek, aztán nők, nemes metszéses arcu lengyel, vakmerő nézésű orosz, keletiesen szép, lágy vonású zsidó lányok, asszonyok, elegánsak, párisi divat szerint cícomáltak és polgári egyszerűséggel öltözöttek. És áll a korzó késő éjjélig zavartalanul, háborufelédten. Most nem hull a bomba, nem rezegnek alá halálhozó, alattomos kis nyilak és az emberek gyorsan igyekszenek felejtetni a rosszat, a nem rég mult esaták fojtogató emlékeit. A kirakatok fénye rávilágít a kíváncsiakra, a most ismerkedőkre, a frontról hátra jöttekre, a szórakozni vágyókra. A szövetséges zászlók özönében uszik a korzó, a színek ráborulnak a szemek meginduló hadjáratára és javában folyik a barátkozás, a szemek összevillanása — Amor isten jegyében. A város most nekünk él. Az orosz portékát áruló fűszeres kezét vígan dörzsölgetve fogadja páratlan előzékenységgel a mi katonáinkat, mint ha mindent ingyen akarna odaadni nekik, a katonaszabó reklámtábláján szorgalmasan raggatja le épen a kackiás, orosz egyenrubájú gárdatisztet és a kirakat már nekünk szól; a zsidó boosánatot kér, hogy áruját sokkal olcsóbban nem adhatja, bár féláron, vagy ingyen odaadhatná Jehova nagyobb dicsőségére. Radom most tele van kórházzal, kaszárnnyával. A gyönyörű kormányzósági épület, a kedves stílusú törvényszék, a tipikus, vonzó külsejű vörös téglaházak mind, mind zsufolva katonasárgal. Itt van most az „... kommando" és itt van az egészségügyi főnök, ki most készül Lupkovba. A város közepén nagy, megkapó stílusú gyönyörű orosz templom, öt óriás hagymaszzerű aranybádoggupolája a házak felett messzire tündöklő a kéklő égbe; alattuk most esend van, a szárnyas ajtók be vannak zárva, a hívők otthon is imádkozhatnak. Hogy miért? A lelkeket nem lehet analizálni, talán esondért imádkoznak, selymes finom békéért, talán alattomos véres bosszuért ordítanak a lélek az öldöklés borzalmas istenéhez. Rájuk bizzuk! A mi katonáink a Hotel Francesca parkózában felejtik az állati barlangélet, a lövészárók fáradalmas, komor éjszakáit.

(Niskó.)

Felfelé megyünk azon a sztratégiai vonalon, a melyet az orosz épített, de csakhamar a szövetségesek birtokába jutván, a mi ügyünket lendíti egy hón óhajtott végoél felé. Nagy orosz városba vagyunk irányítva, melyet alig egy hete foglaltak el csapataink és már frissen zuhogva lüktet feléje a háboru vérkeringése, a villámgyorsan rendbe hozott vasutak népes áradata. Már elhagytuk a galíciai orosz határt, mikor megérkezik a tábori szállítás vezetőség sürgönye, hogy egyelőre észak Galícia legészakibb pontján, Niskóban fogunk tárolni, míg Lublin a kórházzvonatra való igénylését bejelenti. Azoknak a kis galíciai városoknak egyikebe jutottunk, a hol az oroszoknak elég ideje volt a hátrálását fedozni s így a helységre rányomni az okkupáció vészes, rémes bucsubélyegét. A há-

zak belseje kiégve, a füstös, esőverte falakról hiányzik a tető, a kis kertek kerítését szétszedték, szomorúan hajlik ki az utra az őszi rózsák, egy-egy elfáradt georgina és feljűk borul a kukorica fonnyadt, hosszú, szálas levele. A szép nagy templom szét van löve, tornya hol orosz megfigyelő volt, hol a miénk s mindig célja az ellenéges ágyutiznak. A remek művi orgona pipjai, a melyek annyiszor küldték az emberek fohászat magasztos hangokba öntve az egekbe, a lezuhant hatalmas bronzosillárral, a művészi cizellált szenteltvíz tartóval, a feltépett padlat mozaik törmelékével, hozzáférhetetlen barrikádok képeznek az oltár előtt. A templomudvar fái két sorra hullatják leveleiket, magyar és orosz tűzvérségi megfigyelő tiszték nyugszanak alattuk, régen ellenségek, most csendes, jóbarátok. Síjukról az őszi, csipős szél a templomfal hatalmas gránát ütöttében hordja be a templomba áldozatul a sárga leveleket. Réges-régen, a háboru előtt gazdag lengyel gróf lakott a voltaképen szép fekvésű kis helységben, uradalmi villanytelep, fűrészfűrőgyár, sörfőzde, keskeny vágányú villanyos vasút, nagyuri park, freskó mennyezetes, gobelínos, villannyal fűtött Louis quatorre stílusú termekkel ékesen pompázó kastély bejáratát őrizték fehér márvány szentek a magas rácsos kapu előtt. Most mindent a háboru eltorzított hieroglifáin keresztül kell rekonstruálni a romok közt bolyongónak, mert hiába álltak őrt a szentek, csak annál fanatikusabb dühvel döntötték le őket és elégették az ezreket érő gobelínokat, összetördelték a drága szobrokat, a finom gépeket, a nagy lendítő kerekeket, belelőttek részeg cudarsággal a márványtáblákba és l'art pour l'art művészi esen eltorzították a mennyezett csodaszép, kedvesen bájos freskóit. Vasárnap van. Egy félig ép házról harmónium hangok hallatszanak, a falu papja összegyűjtötte a pincék rejtekéből előbujt híveket, lassan, fásósan jönnek már ki a templomra avatott viskóból a háboru troglodytái és révetegen bukdácsolnak keresztül az utcán összevissza húzó lövészárkokon, keresztjeles sírokon. Még imára van kulcsolva a kezük, még köny csillog a szemükben, még halk sóhajlás ül az ajkukon, amint csendesen köszöntenek. Egy térségen gyűnnek össze, tanakodnak, bizakodnak, reménykednek, terveznek. Az ős pap beszél, mindenkinek az arcára lassanként rúll a megnyugvás derűje. Valahonnan szongoraszó hallatszik, vidám keringő. Olyan különösen hallatszik ebben a nagy szomorúságban, a panaszáros lehalkuló jajszavai közé. Keressük, honnan jönnek a hangok, hiez minden ház össze van löve. Aztán rábukkannak. A kastély pincéjéből szüremkednek elő a nap-sugaras akkordok, először fakón, faldokolva, aztán merészebben. Egy német katona fedeste fel és azóllaltja meg a pincében a kastély por és törmelék lepte finom Bősendorfert.

(Lemberg.)

A przemyski túzenfőt pályaudvaron szinte lehetetlennek látszik a kibontakozás Lemberg felé. Két napig rójuk az őszi álmos borongásban a dicsőséges és boldogtalan emlékü város utcáit, az ulica Mickievickát, az ulica Franceskát, a magyar honvéd dicső emlékü vértanúságának helyeit; a Café Stiebert, a Café Habsburgot, a horvá a repülőink ezer veszélyen keresztül úgy hozták a külvilág híreit, mintha a legtermészetesebb uton jutottak volna hozzá. A kirakatokban még ott vannak a hártva vékonyságú légi tábort levelezőlapok, az utcákon még fel van szaggatva a kövezet a gránáttól és a sok, sok magyar felírás még ott sárgul a falakon. A bennünket magyarul üdvözölő trafikos kisasszony a szomszéd nagy sárga házat mutogatja, ott lakott a nagy Kuzmanek. Sűrű eső függönyzik alá, mintha a

tompa esős esőndben a feledés tündére tergetné puha fátyolát a lustán folydogáló San folyóra. Tovább indulunk végre, a vonat valósággal keresztül töri a keleti frontot, a fortokat, a lövészárkok labirintusát, aknamezőkön kuszák keresztül és tovalebeg a végtelen hullámzó kusza drótsóvénytenger kelles közepén, épülő, recsegő, megropanó hidakon robog keresztül, melyek karfáján még gyanus vörösbarna foltok rozsdállanak.

Most számalmas, mocskos romfalak között halad tova, hol az omlatag házakból mindent kiátpórt az elviharzott vad fergeteg. Itt-ott öreg asszonyok, hosszú szakállu bibliai vének ténferognak a házak előtt. A rom templom mellett a Mária-szobor térdplőjén nyitva ott felejtett imakönyv, a gyermek Jézus feje porba hullt. Elfárad a szem és az agyra ráll egy kínzó, libegő vörös vízió, egy gyötörő lidéronyomás, mely behat az álmokba és tovább kinozza a pihenni vágyó embert... Aztán tényleg, mintha rossz, nyomasztó álom lett volna az egész, úgy tűnik fel másnap, mikor az elegáns Hotel George nagy metropolisok hoteljeinek dus kényelmét felülmuló halljában várjuk a további rendelkezést. Előttünk a Place Maryakinak. Lemberg főterének az ős délelőtti verőfényében hullámzó tarka tömege, a tér közepén a Mickievicz-szobor lobogó triposza alatt a saskeselyű szűst szárnyairól vakítóan verődik vissza a napsugár és ide világlik a gyönyörű színház fehéroszlopos homlokzata, kupolás felépítménye. Verőfény játszik a szökőut visszaeső cseppjein és vagn csilingel a tünde karsu kis villanyos. A park rondóinak langyos őszi illatát erre hordja a szél. A házakról piros, sárga, fekete, fehér, zöld színek hajolnak az őszi derűben az utca népera, a csuka szürkére, a tábort zöldre, belekeverednek a sétáló elegáns nők horta világos színek, a halvány lila, a kék és a színompázó egyveleget a park fáiinak zöldbe vegyülő rozsdavörös patinája keretezi be. Színek tobzódása valósággal a látvány. Már két hónapja, hogy felszabadult Lemberg a rettenetes szörnyeteg, a cárizmus nivációjának nyomása alól és hogy a felszabaduló Lembergbe eljött a Messiás, a gyarekaru önkéntes és nagyszakállu ős népfelkelő képében. Határtalan szenvedéseknek vetett itt véget az az osztrák-magyar katona, aki elsőnek poroszkált végig Galicia fővárosának orosz látta utcáin. A Karola Ludvigán barátkozó szívélyes emberekkel elegyedünk szóba, bőbeszédűséggel mondják el szenvedéseiket; nem volt egy ember, kit ki ne forgattak volna emberi jogaiából, vérig ne sértettek volna. Sorra kerülnek a legelkelőbb emberek kényszermunkája, lövészárkok ásása, a korbács, a rettentő nagajka és a titkos rendőrség, az ochrana, amelyeket a lengbergi sohasem fog elfelejtetni és refrain gyanánt kérdezi meg ismét és ismét.

— Ugy-e nem jönnek, ugy-e nem jöhetnek vissza többé soha?...

A finom és drága kirakatok előtt déli korzó zajlik és úgy tetszik, hogy az arcon a boldog öröm ragyogása egy soha meg nem szűnni akaró ujjongás és gyönyör. Nincs egy szomorú arc, csak mosolygás és a verőfényes napot, az életet, a békességet ünneplő tekintetek. Lenyűgözden kedves, mondhatatlanul és maghatón jöleső az az örömmámor, amely az emberre is átragad. Mintha egy hatalmas orkeszter Bethowen kilencedik szinfoniját zengené a házak felett. A háboru véres paroxizmusából kiemelkedő tiszta hangok az örömet, az élet esztétikáját ünneplik, dalolják.

(A déli harctérré.)

Stryjbői a esodaszép, vadregényes Erdős-Kárpátokon keresztül. Telet mutat a hajnal, mindeneket bevon a fehér, vastag zuzmára, ott ül a tenyvesek tülevelein, a mező fűvén, az apró taluk taviskóinak mohaborította meredek tetelein. Alattunk köd világít a mélységből, a tiz emelet magas viadukt alól és úgy tetszik, mintha a körteher tetején forognának tovább a korházvonat kerekei. A tellegig érő hegyormokat trissen esett hó borítja és vörösbe vedlik a tehérség, a mikor rámelegít a hajnali nap első sugara. Ejjeli munka. A súlyos stryji sebestűt transzport ellátása belenyulik a reggen órákba. Már Haistalván vagyunk, erősen tütnk, a betegekink összehuzódva, dideregve várják türelmesen a vaggonok vaskályhái mellett a kötészváltást. Egymásután maradnak el a hátunk mögött a reggeli párában Beszkid, Kis Szolyva, Valoc, Zányka, az egyszer orosz látta és tenyegette gyönyörű tekvésű helyek, melyeket már a reggeli nap tüdret villogó sugaraiban. Meg mindig hangzanak a szavak. bár kissé táradtan: még pólyat, kérek háromszöges kendőt, egy Cowper lejtőt! kérek sok gazet!... a mikor a hátunk mögött feltűnik a délelőtti tényes napfényben uszó Rákóczi-vár: Munkács. Lerakjuk a betegekinket és robogunk tovább letelé, déltelé. Debrecen, Szeged csak egy télórás tartózkodás, egy éjszakán keresztül gyors desinfekeció Aradon és következik a déli „Etappenraum“. Mintha telfrissülve ébredne tél-nyári álmából a déli hadszíntér, ismét türgék, ismét éjszakáznak az állomások „Bahnhofkommandant“-jai, ismét katonai transzportoktól zsufoltak és hangosak a kis állomások, ismét megmozdul a B... i „Fassungstation“ hetedhétországra szóló, atyaisten-szakállu akcessistája és serényen működik a kenyér-hegyek, a marhahus garmadák között. Vadonaturj Skoda-ágyukkal, rengeteg tüzerrel, német transporttal mozgunk tovább. Az egyik állomáson épen most utazik át a legendás Mackensen. Közben nevezetes esemény köszönt reánk, postát kapunk, egy hónap előtti, haziról valót, persze messze Bécs városán keresztül. Vajon, ha most irnák, ugyanazt mondanák a levelek, mint egy hónap előtt? Mennyi minden változott, változhatott azóta? Hányféleképen gondolták, gondolhatták el azóta újból az akkor leirtakat?... Nagy városba érkezünk, esti korzó, villanyvilágítás, keramit-ut, mozi, színház, szodai minden van benne. A házakon szarkalábu az északi harctéren nem türt, de itt még sokkal ellenszenvesebbnek tetsző cyril betűk. Miért nem szedik le őket? Miért nem mázólják be őket? Tovább megyünk, lejjebb. Ismerős hangok, távoli ágyudörgés, mely egyre erősödik, visszhangoznak tőle a hegyek, a nagy tolyó és az alkonyatban lánggal világos a hegy és felette az égbolt, még ée a kalimegdán. Tarttalekban maradunk a folyon innen az egyre gyengülőve távolodó menydörgésben. Ma este visszamehetünk a városba, színházba. Sietünk, de már csak

a második felvonás végéhez érkezünk be a katonákkal tulzsutóit nézőtérre. Operettet adnak, a színpadon Páris, irakkos civilek, és míg a padsorok között apró gyerekek szaladgálnak az „Est”-tel, melynek címlapján ott muzsikál, hogy „Pozsarevác is a mienk”, a színpadi dobogón egy selyemharisnyás sróke színészasszony énekl nagy szorgalmasan:

— Ah Páris éjszakája, mily szép és mily csodás . . .

Az utcán komor szerb togoły katonákat visznek és holnap reggel kész a zimonyi vasuti hid, átmehetünk Belgrádba.

Családirtó postamester.

(Megülte feleségét és gyermekét.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 26.

A Szvetenay-utca 7. számú háznak földszint 3. szám alatti lakását, amely ütlehelyiséggel van összeköttetésben, özvegy Bornemissa Ilona bérlé. Az özvegy asszony az üzlethelyiségben kávéházat tartott fenn, amelyet az utóbbi időben egyik leánya, Berki Gyuláné, született Bornemissa Ilona 26 éves nő vezetett. Segítségére volt ebben Krostyán Gyuláné született Német Mária főnöke, aki ugyanott lakott.

Berkinének az anyja látogatásban volt egy másik leányánál Lőrinczentandráson, a hova elutazásakor magával vitte Berkiné három gyermekét, a hatéves Ilonkát, a négyéves Gyulát és a kétéves Klárát. Berki Gyula, a ki harminchat éves postás és Veresagyházán volt postamester, állásából eltávozott azért, mert sikkasztott és hat évi börtönrre ítélték, azonban most mint katona szolgál és szabadságon tartózkodott otthon, illetve családját látogatta meg. Az ő intézkedésére két gyermekét, Ilonát és Klárát Budapestre hozták, a kis fiu az anyjánál maradt, a kinek ma kellett volna Budapestre megérkeznie. Ma járt le ugyanis Berki szabadsága és a bucsuzásra az öreg asszony háza akart jönni. Berki Gyula tegnapelőtt egyik sógorához Csongrádra utazott, a honnan tegnap este érkezett meg.

Ma éjjel négy óra felé Krostyán Gyuláné aki az üzlethelyiségben aludt, tompa zuhanásra ébredt fel, hallgatódzott, de miután tovább semmit sem hallott, újra elaludt. A házmeester, Bolár János postatiszt ugyancsak négy óra felé több lövést hallott. Azt hitte, hogy az utcán lövöldöznek és esetleg a rendőrök használják fegyverüket. Ki is ment a kapu elé, de miután semmit sem látott, visszafeküdt. Krostyáné gyermekesírásra ébredt, egyébként is korán szokott felkelni és így fenmaradt és felöltözött. Miután azonban a gyermekesírás a szobából nem akart szünni, benyitott Berkiék szobájába és ott holtan találta az asszonyt, a férfit és az egyik gyermeket. A férfi és a feleség a földön ágyaztak maguknak és ott feküdtek. A két gyermek az ágyban feküdt. A helyszínre érkezett rendőrbizottság megállapította, hogy a férfi agyonlőtte az asszonyt, még pedig két lövéssel, a szívén és a halántékán, azután agyonlőtte Ilona nevű hatéves gyermekét, akit balhalántékán lőtt meg, majd visszafeküdt az asszony mellé és önmagát jobbhalántékán lőtte. Mind a három halott volt.

Hogy miért követte el tettét, arra magyarázatot a mi nem tud senki, mert a házastársak példás egyetértésben éltek és türeható anyagi viszonyok között. Azt mondják, hogy a férfi féltékeny volt. A rendőrség intézkedésére a holttesteket elszállították a törvényszéki orvostani intézetbe.

Aki nincs a harctéren: pénzével harcolhat a hazáért! :: :: ::

Egy egész város érdekelt a Boros Béni-téri tűzfészeknél.

(Nem sikerült elvágni a jogorvoslat útját. — A tanács kiadta az építési engedélyt, de csak jogerőre emelkedés után érvényes.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 26.

A Boros Béni-téri tűzfészek ügyében a tanács ma azt a határozatot hozta, hogy az építési engedélyt kiadja a Ländler-gyárnak. Azaz miért is emlegetünk mindig Ländler-gyárat: a leégett és örökké tűzveszélyt jelentő gőzfűrészhelyiségre az engedélyt Urmánczy János és társai kérték és meg is kapták. A teljes felelősséget az építési engedély feltételein kiadásért azonban még sem akarta magára venni a tanács, amelynek vezetője: Varjassy Lajos polgármester megárazta, hogy az építési engedélyhez ilyen, egész városrészt érintő jelentőségű ügyben magasabb fokú fórumnak is lehet szava és ép ezért az előadó javaslatával szemben módot adott arra, hogy a város érdekelt és a tűzfészek szomszédságával érzékenyen érintett polgárai még szót emelhesse az építkezés ellen. Talán a közigazgatási bizottságnál nem csupán Urmánczy János és társai kérelme talál meghallgatásra, hanem azok szava is, akik tiltakoznak az ellen, hogy fejlődésre képes és fejlődésre hivatott központi fekvésű városrészt Aradnak megnyomorítsák a tűzveszélyt falai közt ápoló gőzfűrészt újraépítésével.

A tanácsban Zubor Andor tb. főjegyző ismertette az építési bizottság javaslatát és azokat a feltételeket, amelyek mellett — mint ezt az Aradi Közlöny annak idején részletesen és kimarítóan megírta — az építési bizottság kiadhatónak tartja Urmánczy János és társai részére az építési engedélyt.

— A gőzfűrészt kitelepítéséről — mondotta Zubor Andor — ma nem lehet szó, mert ez csak kisajátítással lenne. Kilenc év múlva 1924-ben azonban lejár a cég alsó marosparti bérlete és ennek meghosszabbítása módot ad a város közönségének, hogy határozzon abban a kérdésben, hogy meghagyja-e továbbra is a városban a telepet, vagy sem, mert ha a bérletet nem hosszabbítják meg és ezzel a fausz-

tatás lehetőségét elveszik Ländleréktől, kényesíthetik a telep áthelyezésére a céget.

A tanács elfogadta a javaslatot és kiadta az építési engedélyt, azonban előbb még Varjassy Lajos polgármester azt a kikötést kívánta az engedélybe foglalni, hogy az csak jogerőre emelkedés után lép érvénybe.

— Ugyan ki felelőse lehet még az engedélyt? — érdeklődött Zubor Andor. — Ebben a kérdésben nincs érdekelt fél, itt nem telep-engedélyről van szó.

Jegessy Károly dr. tiszti főjegyző azonban jogi szempontból korántsem látta ilyen megdönthetetlenül végérvényességnek az építési engedély sorsát. Vitatható még az is, hogy az első fokú iparhatóság nem köteles-e nyilatkozni, kelle-e új telepengedély, vagy nem szükséges? Amíg ez eldöntve nincs, addig az építési engedély érvényessége is függőben marad.

— Szóbeli nyilatkozatot már tettem arról — szolt Green Nándor főkapitány — hogy Urmánczy János és társainak nem kell új telepengedélyt kérni. Felelőse tehát irásbeli nyilatkozat is az első fokú iparhatóság részéről.

A tanács ezt tudomásul vette. Azonban Angel István dr. főjegyző megdönthetetlenül bebizonyította, hogy az 1901. XX. törvények alapján minden építési engedélyt megfelelőnek az érdekeltek, tehát azok, akik az engedély kiadása által magukat jogaikban és érdekeikben sértve érzik. Ilyenek első sorban a szomszédok, annak a városrésztnek a lakói, a melyben a kérdéses épület készülne.

A főjegyző bizonyítékai előtt deferrálni kellett azoknak is, akik szent és oszthatatlan döntéssé akarták tenni a gőzfűrészt építési engedélyt. Az építési engedélyben most kifejezetten benne lesz, hogy a jogorvoslat befejezése előtt nem érvényes. A felelőseket a közigazgatási bizottság bírálja el, és ugyancsak ez a bizottság dönt arról is, mielőtt a beadott telephelyezéssel foglalkozna, hogy a felelőseket osztagyan érdekelt félnek lehet-e tekinteni.

Politikai és közgazdasági ügyek Arad város közgyűlésén.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 26.

Arad város holnap délután tartandó közgyűlésén számos érdekes politikai és fontos közgazdasági kérdés kerül tárgyalás alá. Napirend előtt Varjassy Lajos polgármester szavá fogja tenni, hogy a nemzet régi vágya teljesült a címer és jelvénykérdés közmegelegedést keltő rendezésével. Ezért indítványozza, hogy a böles uralkodónak mondjon köszönetet a közgyűlés. — Ugyancsak ő fogja javasolni, hogy üdvözlőljék legújabb szövetségünket, a bolgár királyt, a bolgár kormányt, a bolgár parlamentet és a bolgár hadsereget. A tanács pártolni javasolja a közgyűlésnek az indítvány elfogadását.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara feliratot intézett a kormányhoz az Ausztriával kötendő kiegyezés ügyében. A kamara arra kérte a kormányt, hogy az 1917-ben lejáró kiegyezés tárgyalásait már most kezdje meg és szívesre se tartja megengedhetőnek a ma érvényben lévő szerződésnek egyszerű meghosszabbítását, mert a mai vámdíjfelek megváltoztatása feltétlenül szükséges.

A feliratot támogatás céljából megküldte a kamara Arad város törvényhatóságának is a a tanács ma foglalkozott a kérdéssel. A tanács nem tekinti az ügyet politikai kérdésnek, hanem a legfontosabb közgazdasági ügynek és ezért a kamara kívánságát megáéva teszi a közgyűlésnek is elfogadásra ajánlja ezzel, hogy hasonló felirattal forduljon a kormányhoz, annak másolatát pedig megküldi a társ-törvényhatóságoknak és kéri az ügyben való támogatást.

Múlok Lajos dr. Arad multkori közgyűlésén szívesen kérte Pestmegyének a hadiérmekek ügyében készült felterjesztését, amelyben az ország önállóságának kidomborításáért emelt szót. Mivel a felirat másolata időközben Arad törvényhatóságához is megérkezett, a tanács azt javasolja: hasonló feliratot intézzen a közgyűlés is.

Miskolc város két fontos feliratával is foglalkozni fog a közgyűlés. Az előbb Miskolc közgyűlése arra kéri a kormányt, hogy a hadbavonultaknak a városokban lakó hozzátartozói számára emelje fel a 93 filléres napi éltámsegélyt, mert a városban nehezebb a megélhetés mint a falun.

A másik felirat a hadirokkantak segélyének felmelesét kéri, mert „a mostani segély megémi kevés, meghalni sok”. — A tanács mindkét felirat támogatását javasolja a közgyűlésnek.

Tíz millió koronát jegyeztek Aradon a harmadik hadikölcsönre.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 26

A harmadik hadikölcsön jegyzésének második hetében elérte a tíz millió koronát. Az első hétről az ország minden részéből beérkezett jelentéseket most dolgozzák fel a központok, de annyi máris bizonyos, hogy az első két eredménye is messzire felülmúlja a várakozásokat. Ma már sokkal szélesebb körben ismerték fel a hadikölcsön jelentőségét, kitűnő jövőjelmezőségét és a jegyzések számtalan előnyét, az agitáció pedig folyik országsszerűen és hálás talaira talál. Maga a társadalom közönségi majd ki azokat, akiknél az agitáció sem használt és a kik rideg zsugori lélekkel zárkóztak el legszentebb kötelességeik teljesítésétől.

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál Aradvárosi gyámpénztár 100.000 korona, Seidner Bernáth és fia 50.000 korona, Balázs Gáborné 20.000 korona, Papp László 5000 korona, Mezőkovácsházi r. k. egyház 3000 korona, Semak Gáspár 2000 korona, Herbstain Cecília 1500 korona, Szépfalu r. k. egyház 1400 korona. Apróbb tételekben 800 korona. A mai jegyzések összege 183.700 korona. Eddigi összes jegyzés 1.619.700 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a mai napon 450.000 koronát jegyeztek és az összes jegyzés eddig 3.225.000 korona. A nagyobb jegyzések ma a következők voltak: Arad sz. kir. város árvapénztára 100.000 kor., Széchenyi gőzmalom 100.000 kor., Pless Irma 25.000 kor., Hoffman Ferenc 20.000 korona, Singer Márton 20.000 korona, Kronstein Irma 13.000 korona, Mabier József 10.000 korona, Singer Antal 10.000 korona, Singer Ferenc 10.000 korona, Parász István 6900 korona, Kohn Ella 5600 korona, öz. Popovicsné Viktória Anna 5000 korona, Holländer Sándorné 5000 korona, Baricz János 5000 korona, Wild János 5000 korona, Singer Mártonné, 5000 korona, Singer Márton 5000 korona, Jakab Mór 4000 korona, Fazekas József 4500 korona, Simai Aladár 3000 korona, öz. Csillag Lajosné 2000 korona, Frisch Márton 2500 korona, Lévai Adolf 4000 korona, Árnstein Gusztáv 2000 korona.

Az Arad-Csanádi Takarékpénztárnál a mai nap folyamán 225.000 koronát jegyeztek. Ebből Arad városa a Weitzer János alaphól 200.000 koronát, Árnstein Gusztáv 2000 koronát jegyzett. Eddigi összes jegyzés 1.075.000 korona.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma ezek a nagyobb jegyzések voltak: Kronstein Irma 12.000 korona, Szathmáry Mihály 10.000 korona, Tulipán Sándorné 10.000 korona, ifj. Müller József 5000 korona, Meer Mór 3000 korona, Herbstain Cecília 1500 korona, Aczél Alfréd 1500 korona. A mai napig történt jegyzések összeg 448.000 korona.

Az Aradi Ipar és Népbanknál ma a következők jegyeztek: Tóbiássy József 5000 koronát, Kohányi Róbert 3000 koronát, Simay örökösök 4000 koronát, Erdélyi Pálné 3000 koronát, Metzger Fülöp dr. 5000 koronát, Meisl Sándor 2000 koronát, Adler Dánielné 2000 koronát, özvegy Simay Istvánné 1000 koronát, Próvá Márton kereskedelmi iskolai tanuló 400 koronát, Arad B. Csab. 4000 ko-

ronát, Kandlik János B. Csaba 2000 koronát, Patronszy István B. Csaba 2000 koronát, Kovács M. András 6000 koronát, a kisebb jegyzések 1.450 koronát tesznek ki. — Összesen eddig 1.107.500 koronát jegyeztek az intézménél.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál a mai nap folyamán 21.750 koronát jegyeztek. Ebből Bolyos István 5000 koronát, Sponner Emma 2000 koronát jegyeztek. Az összes eddigi jegyzés 382.350 korona.

A Viktoria Takarékpénztárnál a jegyzések eddigi összege 174.000 korona. Ma Tóth József 4000 koronát jegyzett és kisebb jegyzésekből be folyt 1800 korona.

Az Aradi Közgazdasági Banknál ma Dürr Kocsárd 20000 koronát és Schenk Ferenc főszolgabíró 10.000 koronát jegyzett. Ezzel együtt a jegyzések összege 346.000 korona.

H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Lugano. Szalonikiból, a Prausból Nápolyba érkezett a Rosalia Adriatico gőzös, hogy Olaszországban szerb számlára hadianyagot vegyen.

Lugano. Párisi, londoni, athéni újabb jelentések szerint a szaloniki-i partraszállítások tovább folynak. A csapatszálításokat siettetni és lényegesen fokozni fogják, mert az a meggyőződés, hogy a csapatoknak idejekorán kell Szerbiába érkezniük, hogy sikert érhessenek el. A négyes entente Athénben a diplomáciai lépéseket mindaddig nem fogja folytatni, amíg nagyobb csapattesteket partra nem szállított Szalonikiben.

Kopenhága. A Berlingske Tidende jelenté Pétervárról: Bark pénzügyminiszter fogadta a pétervári és moszkvai sajtó képviselőit s kijelentette előttük a pénzügyi helyzet megvitatása kapcsán, hogy adóreformot nyújtott át megvitatás céljából egy nagybizottságnak, amelyet a дума birodalmi tanácsának tagjaiból s a vezető pénzintézetek képviselőiből állítottak össze. A pénzügyi reform tervezetének magva a jövedelmi adó behozatala, amelyet a дума elvileg elfogadott. Az adó jelentékeny bevételeket fog eredményezni.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Stockholmból: Az orosz kormány zöid könyvet készít elő a balkáni tárgyalásokról. A Lokalanzeiger tudósítója erről a készülő diplomáciai iratról szenzációs részleteket tudott meg. E szerint a balkáni diplomáciai vereség a négyesszövetség államai között uralkodó egyenlenségre vezethető vissza. A készülő zöid könyv több diplomáciai okiratot tartalmaz, amelyeknek ele nyíltan Olaszország ellen van irányítva, amely a saját balkáni érdekeit nem akarta feláldozni a közös győzelemért. Semleges diplomáciai körökben a zöid könyv közzétételét úgy magyarázzák, hogy az entente véglegesen teladta azt a reményt, hogy Romániát és Görögországot ügyének megnyeri.

Pétervár. Az orosz kormány cukor, kávé és bormonopolium behozatalát tervezi.

Orosz fogoly-földbirtokos egy aradmegyei uriháznál.

(A karlsbadi nyaralás emlékei)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 26

K. S. aradmegyei földbirtokos a mezei munkák elvégzésére illetékes helyen harminc orosz foglyot kért, akiket rövid időn belül meg is kapott és azonnal munkába állította őket. A foglyot aránylag kevés idő alatt belejöttek a dologba, csupán egy akadt köztük, a kinek sehogysem esett jól a napszámos munka. Ami a kezéigébe került, esetlenül forgolódott vele, mint aki csak teteti a munkát, de végeredményképpen nem végez semmit. Társai már zúgolódni kezdtek társuk künönös magaviseelkedése miatt, amikor váratlanul a földbirtokos jelent meg köztük és miután előbb a munkavezetőnél érdeklődött a munka menetele iránt, figyelni kezdte a foglyokat.

A munkavezető felhívta a földbirtokos figyelmét a munkáját felületesen teljesítő fogolyra. Egy darabig szóltanul nézte a szóban levő fogoly immel-ámmal végzett laszatolását, majd közelebb ment hozzá, jobban szemügyre vette és arra a felfedezésre jutott, hogy a munkáját hanyagul végző fogolynak sokkal finomabb arcvonásai vannak, mint a többinek. Szóba elegyedett vele és németül megkérdezte, miért nem dolgozik úgy, mint a társai? Az intelligens megjelenésű, de fogoly ruhában öltözött katona előbb sokáig szóltanul nézett a földbirtokosra, aztán így szólott hozzá:

— Uram! nézzen meg jól engem, meg kell, hogy ismerjen.

A földbirtokos az első pillanatban meglepődött a fogoly kijelentésén, jobban megnézte és gondolkodott, de nem jutott eszébe, hogy az előtte állót valaha már látta volna. Végre a fogoly a szavakkal fordult hozzá.

— Két esztendeje együtt voltunk Karlsbad-ban és a Mühlbrunnál kölcsönösen elpanaszoltuk egymásnak kizó gyomorhajunkat.

— Igaza van, már emlékszem — szakította félbe a földbirtokos a fogoly beszédét, majd hozzátette:

— Most már minden felüjult az emlékezetembe. Ugyebár én is földbirtokos?

— Ugy van!

— No akkor a mai naptól fogva vendégem...

— Pápai konzisztorium. Rómából jelentik: A három új biboros kinevezésére összehívott pápai konzisztorium valószínűleg december 6-án, Benedek pápa megkoronázásának évfordulóján ül össze.

— Kitüntetés. A király az ellenség előtt tanusított vitézségük elismerésül Lösch Adolf 33. gyalogezredbeli századosnak a katonai érdemkereszt hadiékítményes harmadik osztályát, Keszler Ede dr. népfelkelő főhadnagynak és Ristler Pál népfelkelő főhadnagynak, aki a polgári életben az aradi fémjelző hivatal vezetője, pedig a signum laudist adományozta.

— A temesvári katonai parancsnok kitüntetés. A király Hess Rezső altábornagynak temesvári katonai parancsnoknak, aki a háboru tartama alatt kiválóan látja el a fontos parancsnokság vezetését, az ellenséggel szemben kitűnő szolgálata elismerésül a Lipót-rend hadiékítményes lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

— A hadikölcsön és a rekvirálás révén kifizetésre kerülő pénzüsszegek. A harmadik hadikölcsön kibocsátásánál is a pénzügyi kormány előtt egyik főcélként lebegett, hogy a feltételeknek kedvező megállapításával és jelentős kedvezmények nyújtásával főleg a kamatoztatás nélkül heverő tőkéket mozgósítsa és a hadikölcsönbe való bevonás révén termékenyítő gazdasági funkcióra bírja. Rendszerint a gazdaságilag meddő tőkék számát szaporítják a katonai rekvirálás során kifizetésre került vételári összegek és térítési díjak is. A rekvirálás által érintett gazdálkodók és fuvarosok ugyanis a katonai célokra átvett lovakért, vágómarhákért és járműveikért, nemkülönben a katonaság részére szállított terményekért a legtöbb esetben a forgalmi árnál jóval magasabb vételárt, illetve térítési díjat kapnak egyszerre kézhez. E nagy összegekkel a háborús viszonyok miatt rendszerint nem tudnak mihez fogni. Új lovak, új marhaállomány beszerzését a magas árakra való tekintettel halogatják avagy a kézhez kapott nagy összegeket ily célra csak részben és csak a legszükségesebb pótlásokra használják fel. Sokan vannak akik rossz szokásból, avagy indokolatlan bizalmatlanságból attól is huzódnak, hogy a rekvirálásból eredő pénzt a takarékokra bízzák és így nem marad más hátra, mint az asztal, meg a ládafia, amelyben ilyenkor igen jelentékeny tőkék rektózkodnak el teljesen haszonvétel nélkül. Az egyszerre kézhez kapott és rendelkezésre álló sok pénz nem egyszer könnyelmű és haszontalan költségekhez csábít. Mint ez nyilvánvaló nagy közgazdasági hátránnyal jár és a kamattjévedelem elmaradása, illetve az otthon tartogatott pénznek gyakran fényűzési célra való felhasználása a gazdálkodók és a fuvarosok anyagi helyzetét a jövőre kihatólag erősen megrontja. A most kibocsátásra kerülő harmadik hadikölcsön szinte kínálkozik arra, hogy általa ennek a gazdaságilag káros állapotnak végét vessünk. Már az első és második hadikölcsön kibocsátásakor sikerült széles néprétegek körében ismertté és népszerűvé tenni az állami járadékot. A tájékozatlanság és bizalmatlanság szülte idegenkedés tehát meg van törve és a legszebb sikerrel kecsogtet, ha a megkezdett nyomon tovább haladva a hadikölcsön kötvények népszerűsítése révén az állami járadékot a nemzet széles rétegeiben olyan piacot biztosítottunk, mint a haladott nyugati országokban. Feladatunkat megkönnyíti az a most már köztudatba átment igazság, hogy a hadikölcsön kötvényei feltétlenül biztos és minden egyéb reális gyümölcsötetésnél nagyobb kamattjévedelmet nyújtanak és e mellett a legelőszérűbb tőke elhelyezésként jelentkeznek, mert a kötvényekre a névérték 75 százaléka erejéig előnyös feltételek mellett bármikor könnyen lehet kölcsönt szerezni. Minden tényezőnek tehát — és első sorban az ily bevételekről tudomással bíró és a néppel közvetlenül érintkező jegyzőknek — közre kell hatni arra, hogy a rekvirálásból eredő tőkék hadikölcsön-kötvények jegyzésére fordítsanak és így a nemzeti védelem nagy ügyén kívül a gazdaságosság elvét is szolgálják.

— A kiabáló címek és a szürke tartalom. Milanóból táviratozzák: A turini cenzura megtiltotta a lapoknak, hogy Cadorna jelentéseit különböző felirásokkal lássák el, mert gyakran éles ellentét volt a lapok felülíró címei és a jelentés szürke tartalma közt. A cenzura elhatározását maga Cadorna provokálta, aki nem nagyon örül az olasz lapok üres szenzáció hajszolásának.

— Adakozzunk a katonák meleg ruhájára.

— Hol szállt fel? Az egyik aradi kórházban betegen fekvő katona fiát jött meglátogatni egy összetöpreődött pécskai atyafi. Elvégezve ügyes-bajos dolgát, hogy hazautazzon, a Forray-utca sarkán feltűnt a lóvonatra. A kalauz csak a Központi-szálloda táján kezdi meg a jegyadást és megkérdezi az öreget:

— Meddig megy bátyám?
— Pécskáiig.
— Jó, jó, de akkor az indobázig kell jegyet váltani.
— Aztán mennyibe kerül egy biléta?
— Attól függ, hogy hol szállt kend fel?
— Itt ne — (és arra mutat, a hol a kocsi éppen elhalad.)

— Az nem lehet, hisz már rég a kocsin ül.

— Hát nem is mondom én, hogy nem.

— Akkor hát mutassa meg, hogy hol?

Erre a paraszt kimegy oda, a hol a kalauz szokott állni és a lépcsőkre mutatva a legtermészetesebb hangon mondja a jelenlevők hahotája mellett:

— Ehan-e kalauz ur . . .

— Rekvirem egy elesett hősert. A minoriták templomában október 27-én délelőtt 9 órakor gyászistentisztelet lesz itt. Müller János 33. gyalogezredbeli tartalékos hadapród emlékére, aki október 4-én Volice orosz község-nél vívott ütközetben sebesült meg és másnap a tábori kórházban elhunyt. A hősi halált halt 21 éves fiatal ember a polgári életben az aradi villamosági r. t. tisztviselője volt.

— A párisi cenzura. Párisból jelentik: Az „Eclair“-t két napra betiltották, valószínűleg a kormány ellen intézett, már ismertett támadásai miatt. Miután az „Eclair“ a tilalom ellenére megjelent, ezt a számot lefoglalták. Dupuy szenátor, a párisi sajtószindikátus elnöke e miatt a szindikátust kedde ülése hívta egybe, amelyen tiltakozni fognak az újságok lefoglalása ellen.

— Az izléstelen semleges kritika. Berlinből táviratozzák: Amsterdamból jelentik, hogy a angolbarát Telegraf főszerkesztője ellen sajtóper indítottak a központi hatalmak durva, izléstelen szidalmazása miatt.

— Repülők tragédiája. Luganóból jelentik: A miradifoli repülőtéren (Torino mellett) 2 repülőgép 100 méter magasságban összeütközött. Mindkét repülőgép lezuhant, a bentülők szörnyet haltak.

— Mánya a török leány. (Exotikus keleti dráma az Urániában.) A színház ma egy keleti mezben pompás buja történetet hoz színre. A ragvógó, exotikus millióben lejátszódó darab négy felvonása megismertet bennünket az ozmán világ tündérmeséinek pompás világával, ezzel a sajtóságos, bűbájos homályba fátyolozott titokzatos földdel. A darab bonyodalmas helyzetei egy csábítóan szép háremhölgy körül szövődnek. A török leány forró, égető, mint a déli nap. Az egész darab a romantikus török égbolt alatt játszódik le, délszaki növények, illatos kertek, káprázatos pompájában. A rendezés is nagyzerű munkát produkál ebben a darabban. — Harszerű mérközések az Urániában. A Budapesten tartott harszerű mérközések, amelyben Marzini gróf tábornok katonai parancsnok a budapesti helyőrség részvételével vezet s mely érdekességénél fogva mindenütt szenzációt keltett, legközelebb kerül bemutatásra az Urániában.

— Meleg trikók gyermekek és felnőtek részére, szép fiúapkák és leánya kalapok, esőernyők kestyűk és harisnyák, ugyszintén gyermek-kocsik és gyermekszékek gyári raktára. Legelőszérű bevásárlási forrás Fischer Nagyáruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Oszi divatlapok Kerpelnél. 193

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

— A világháború térképei Kerpelnél. 193

Arad tanácsának feledékenysége.

(Városatya választások november 14-én)

— Mozi a mozi miatt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 26

A holnap tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlés tárgysorozatán két olyan ügy szerepel, ami bizonyára a legjobban érdekli a városatyákat és a közönséget egyaránt. Városatya választás és a mozi. Háboru van, de sem a korteskedés, sem a szórakozás nem idegen tőlünk. Pláne mikor mindkettő körül egy kis esztározás is akad.

A városatya választásokat az I-ső, II-ik és IV-ik kerületben kell elrendelnie a közgyűlésnek és a tanács, mint ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott előkészítő ülésén elhatározta, azt javasolja, hogy november 14-én tartassa meg a törvényhatóság a választásokat. Elnökökül és helyettesekül az I-ső kerületbe (választási helység: vároháza földszintje) Steinhardt Mór dr. és Reinhardt Gyula, a II-ik kerületbe Lukácsy Lajos és Maresch Gyula, a IV. kerületbe Parez Béla dr. és Gutjahr Mihály bizottsági tagok kiküldését javasolja a tanács. Továbbá annak a kimondását is kéri, hogy a IV. kerületben az kap hat évre mandátumot, akire a több szavazat esik.

Miuthogy azonban a tanács megfélekedett arról, hogy a választások már az új választási névlajstromok alapján történik, tehát sokkal nagyobb a választók száma és egy küldöttség ezt lebonyolítani nem tudja, sőt a múltban is csupa panasz és szugoldás volt a polgárság az idő rövidsége miatt, a törvényhatóság kötelessége lesz a tanácsnak ezt a tévedését reparálni és a választó küldöttségek számairól gondoskodni, a mint azt a törvény apodiktikusan megparancsolja és kötelességévé is teszi. Törvénysértéssel a városatya választás nem kezdődhetik.

Hetek óta beszélnek az egész városban az aradi mozikról és míg a nagy viaskodás a körül folyik, hogy a mozi tulajdonos ur-e a saját színházában és azt ereszti be ingyen, a kit ő akar, addig a vállalkozók jót nevetnek és két kézzel seprik be a pénzt, mert a színházuk megtelik — fizető közönséggel.

A holnapi közgyűlésen a mozisok felebbzése szerepel. Nem akarnak megnyugodni abban, hogy a tanács a beleegyezésétől tegye függővé a szabad színházlátogatás megengedését. A sebesült katonáknak a legutóbb hozott határozattal a tanács az ingyen belépésre engedélyt adott. A nagy viharok ez volt a lényege és ezzel az ügy el is lenne intézve, ha — mint említettük — a mozgósított tulajdonosok nem óhajtanák az elvi kérdés tisztázását is. Ok azt vitatják, hogy a szabályrendelet jogot ad nekik szabadjegyek kiadására és bárkit beengedhetnek bármikor teljesen díjtalanul a színházukba, a nélkül, hogy ezért a városnak a részesedés kijárna.

Az ügy előadója Kovács Vince kulturális tanácsnok lényegében osztja ezt a nézetet, csak az ellenőrzés szempontjából — mondotta — tartja szükségesnek egy modus vivendi megalkotását. Kéri, hogy a törvényhatóság utasítsa a tanácsot, szólítsa fel a mozisokat, mutassák be a kiadandó szabadjegyek számát és akkor a város bélyegzójével ellátott annyi passzpartut adhatnak a színházak, amennyi tetszik nekik. Ezzel szemben a polgármester azt vitatta, hogy

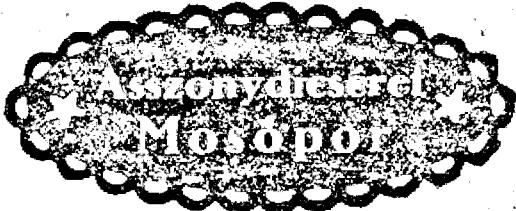
Schicht-mosás — Hadi-mosás

a legolcsóbb, legkíméletesebb és leghatékó-abb mosási eljárás:

Áztassa be a ruhát „Asszonydicséret” mosó kivonat oldatban néhány órára, vagy egy éjszaka át. Most pedig már csak kevés szappan — a legjobb Schicht-Szarvas szappan — szükséges még, hogy szép fehérneműt kapjunk.

Megtakarít munkát, időt, pénzt és szappant.

Ominol kitűnő szer a kezek tisztításához és surolásnál konyhában és házban.

Mindenütt kapható!

a város 10 százalékát a színház nem engedheti el, az csak a maga 90 százaléka felett rendelkezik. A mozi — mondotta — játszási díjáért fizetett engedélyi díjakat, ma ezeknek a helyébe a moziadót tettük, tehát tulajdonképpen az engedélyező város beleegyezésével rendelkezik a vállalkozó.

Mint hogy az előadó ur — mondotta Jeggsey Károly dr. főügyész — nem ellenzi a szabadjegyek kiadását, nem tartom szükségesnek a magam elvi álláspontját újra ismertetni. Ha tehát passzpartuk lesznek és teljesen megfelel a szabályrendeletnek.

A tanács végül Grün Nándor főkapitány ama indítványával együtt, hogy a moziok jelentse be hány darab és milyen helyre érvényes szabadjegyet adnak ki, azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, engedélyezze a szabadjegyeket, bizza meg a tanácsot, hogy ezek számát és jellegét a moziokkal együtt állapítsa meg és eljárásáról tegyen jelentést a Körvényhatóságnak.

A műszaki bizottság javaslata alapján a tanács azt kéri a közgyűléstől, hogy adjon felhatalmazást az Aradi villamos társasággal tárgyalások megindítására oly célból, hogy a közvilágítás, a városi művek villamosításához és közuti közlekedéshez szükséges áramot milyen áron lenne hajlandó szolgáltatni.

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad törvényhatósági bizottsága által 1915. évi október hó 27-én d. n. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak: 47. A tanács előterjesztése a felveendő 400.000 koronás kölcsön tárgyában. 48. A városi tisztviselők egy részének kérvénye a fizetési előlegnek egy összegben leendő utalványozása tárgyában. 49. Az aradi Kossuth-Lajos-asztaltársaságnak a néhai Urbán Iván báró főispán elhunyt feletti részvételének kifejezéséről szóló irata.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi október 27-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Lyon Lea.

Regényes színjáték.

Előadás szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érekeporosó gyára és temetés rendező vállalata.

PRO PATRIA!

Müller János és neje szül. Kamler Amália mint szülők, Damián Erzsike mint ara, ugyezintén az ősezes aólirottak, a Mindenható bölcs akaratában megnyugodva, a szörnyű csapás súlya alatt megtörtén, a legmélysegesebb fájdalom hangján adják tudni, hogy a legjobb fiu, a híven szerető jó jegyes, a felejthetlen jó unoka, unokabácsos és unokatestvér, a példás szorgalmu, buzgó hivatalnok, a legvittezebb és önfeláldozóbb bajtárs

ifj. Müller János,

az aradi Villamosági Részvénytársaság tisztviselője, cs. és kir. 33-ik gyalogezredbeli tartalékos hadapród, az I. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa,

folyó évi október hó 4-én, Oroszország Volica községétől északkeletre drága hazánk jóvoltáért vívott harcban súlyosan megsebesülvén, október 5-én a Zagorice községben lévő tábori kórházban önfeláldozó nemes lelkét fiatal életének 21-ik évében visszaadta Teremtőjének.

Földi maradványai Zagorice község temetőjében október hó 8-án délután 4 órakor, katonai pompával helyezették ideiglenes nyugalomra. A háború befejeztével végleges nyugalomra, a hazai szent hantok alatt itthon Aradon fogja megjelenni hazaszállítása után, hogy dicső halálából példát merítve lássa a hálás utókor, miként kell e szent és már sok vérrrel megáztatott drága hazáért élni és életünket is érte feláldozni!

As engesztelő szent-mise áldozat drága halottunk lelki üdvéért október hó 27-én délelőtt 9 órakor fog a főtisztelendő minorita atyák szentegyházában a Teremtés Atyjának bemutattni.

Pihenése csendes, drága emléke legyen mindörökké áldott!

Arad, 1915. október hó 28.

Kamler Ignác és neje szül. Krótsa Katalin, özv. Müller Jakabné szül. Burger Anna, nagyszülői. Jakab Albert és neje szül. Kamler Jozsefin, Német Bálint és neje szül. Kamler Anna, nagybátyjai és nagynénei. Németh Alajos, Németh Ilonka, Jakab Puli, unokatestvérei, ugyszintén a kiterjedt rokonság, a bajtársak és jóismerősök nevében is. 121

* Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.

Alma.

3 waggon szép alma eladó. Venni szándékozók forduljanak Serbán Jánoshoz Tiszafalva, posta Nagyhalomgy. 222

Burgonya és vöröshagyma

métermázsánként és waggontételekben kapható

Kalmár Endréné

Arad, Arpád-tér 5.

670.

Telefon

670.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

SIROLIN "Roche"

vallbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenképpen hosszabb idő óta szenved köhögéssel. Mert jobb betegséget elhárítani, mint gyógyítani.

2. Akik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használják.

3. Asztmában szenvedők, kiknek betegséget a sirolin használata jelentékenyen oszlokkenti.

4. Skrofulozisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérületét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Naponta háromszor
szertartásba 4. koros

Kellermann: ALAGUT. Uránia.

Kisjenői központi irodánk részére egy jó kéz-
irással bíró és jól számolni tudó

írnokot keresek.

Gazdasági szakismeret nem szükséges. Ajánko-
zók igényeik megjelölése mellett sziveskedjenek
alulírt felügyelőséghez fordulni.

Kisjenői Főhercegi Uradalom Haszonbérlete r. t.
gazdasági felügyelősége. 4146

Mielőbbi belépésre keresek

egy a fűszerszakmában és egy a vas-
szakmában jártas

fiatal segédet.

Ajánlatokat kér: 4187

Messzer Lipót, Kisjenő

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztá-
sása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégey krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadioboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlészénél, amely különösen gyermekeknel rendki-
vüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doé fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinfiálja, utólze
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Lábizzadás, kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmu-
lik a „PEPPO” folyadék és
Peppo” hintőpor segítségével.
Szárit! Szagtalanít!
Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházával szemben.)

URÁNIA

8211

Szerdán és csütörtökön

Exotikus, látványos török dráma:

Mánya, a török leány.

Mese a lefátyolozott világból.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

"V." levele van a kiadóhivatalban. Kérem küldjön érte. H. 4191

OKTATÁS.

Német nyelv-tanárt keresek. Ajánlatokat "Vas" jelzésre vasárnapig a kiadóhivatalba kérek. 4190

ALKALMAZÁST NYER.

Kifutó-fia felvétetik a Piskóta gyárban Gróf Tisza István-ut 29. 4198

Fiatal ügyes tőzsnő vagy minden eszűkacsnőt keresek november elsejére. Földes ház, II. emelet balra. 4192

Kifutó-fia nyomdánkban, heti fizetés mellett, felvétetik.

ALKALMAZÁST KERES.

Idősebb okleveles gyógyszerész alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4188

Intelligens. 4 középiskolát végzett ifju, irnokli vagy bármilyen jobb állást azonnal belépésre keres. Cim a kiadóhivatalban. 4119

Óvadékkal bírő 48 éves hadmentes egyén raktárnoki, felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4142

KIADÓ LAKÁS.

Azonnal kiadó Pálfi-utca 8. Észébet-körút részén I. e., ajtó, kettő egymásbanyúló különbejaratu butorozott szoba, egyik utcai. 4197

Elegánsan butorozott szoba, villannyal, gázzal azonnal kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 4180

Szabadság-térhez közel kiadó november 1-re egy kétszobás modern utcai lakás butorozva vagy üresen, esetleg egy három szobás modern utcai lakás rendkívül olcsó árban. Lakás nyilvántartást Iroda Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816. 4186

Modern négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

ÖZLETEK.

Rendkívül olcsó helyen, a Kossuth- és Batthyányi-utca sarkán épülő házában egy tégas, modern, minden ipari célnak megfelelő bolti helyiség kiadó. Bővebbet Weiss és Rosenberg bérkereskedésében, Andrassy-tér 8. 4198

Mult évben berendezett modern szikvizgvár szabad kútból azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalba. 4134

Jóforgalmu korosztályú gr. Tisza István ut 66. szám alatt más foglalkozás miatt házzal együtt sürgősen eladó, vagy haszonbérbe kiadó. 4144

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Meidinger-kályha szép nagy, teljesen jókarban, eladó. Aranykő-utca 7. szám. 4194

Vesszők valódi, tiszta pergetett mézet tartalmazó, mely mennyiségben a legmagasabb napi áron. Cim a kiadóhivatalban. 4189

Szalon tükör, kis asztal, terakotta szobrok nagykép. korcsolyák, asztal deszkák, padlás lámpás eladók. Megtekinthető Deák Ferenc-utca 28. II. 11. ajtó. 4195

Citrom olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8788

Ószi Divat Album 1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Vesszők uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

Étburgonyát waggontételben jutányosan elad Bartha István terménykereskedő, Brassó. 8946

Benszin, gép- és motorhengeroj legolcsóbb napi árban kapható Kovács Soma és Társánál Aradon. 4148

Egy jó szongora megvételre kerestetik. Ajánlatok Fenyvess József Arad. Deák F.-u. 40/a szám alá címezendők. 4184

Laok 1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűző regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, laok 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tözsde. Apollo mozi mellett. 3405

Íróasztalt megvételre keres Pollák téglagyár Nádor-u. 14. Telefon 938. 4158

Úri szoba berendezés bérzarnitúrával, ebédlő csillár eladó, Weissenlyi- és Varjassy-utca sarok. 4159

Elegáns ebédlő és háló egészen új, igen olcsón eladó. Rákóczy-u. 7. 4185

Régi vevő.

Levelét megkaptam, de eredmény lehetetlen, ha nem beszélhetünk egymással. Közölje levélben, hol találkozhatunk, hogy erről felvilágosítsam. 4185

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserelel, ugyszintén régiségeket vesz és elad 695

Losonczy Lajos óras és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 964.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél

olcsó hulladék papirt

használunk. Ilyen hulladékpapir kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálsanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Naponta friss tisztított liba egészben, libahus, libamáj, tepertő, füstölt hus kapható

Engel Károlyné üzletében, Weitzer Janos-utca, a főpostával szemben. 4196

PAFF varrógépek

műhímezésre és ipari célokra, utólérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás. Waffenrad kérékpárok, Iróangyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos műszerésznél kaphatók Arad, Szabadság-tér 5-6. Telefon szám 96. 4057

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 9 korona. 4. sz. 20 korona. Egyedül 122

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó unak, Arad. A kettős "Patent" fűtőcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad Mindenkihez ajánlatom. Tisztelettel Neupauer Béláné.

Patent kutszivattyúk. Patent borszivattyúk. Patent tűzfecskendők.